

2022 Fransa Başkanlık Seçimlerindeki Temel Dinamik: Popülizm

Main Dynamics of the 2022 French Presidential Elections: Populism

Galip Emre YILDIRIM*

Öz

Nisan 2022'de gerçekleşen Fransa Başkanlık seçimleri, sonuçları itibariyle birçok açıdan Fransız siyaseti için dönüm noktası niteliğindedir. 2022 seçimleri, Macron'un tekrar seçilmesiyle, Fransada 2017'den itibaren başlayan siyasi dönüşümün artık pekiştiğini gösteren bir unsurdur. Bu siyasi dönüşüm, iki yeni kamp üzerinden gelişimini sürdürmektedir. Buna göre ulusçular ve enternasyonalistler Fransız siyasetinde yükselen iki akım olarak belirmektedir. Ana akım sağ ve sol partilerin seçmenleri ikna edici siyaset üretememesi nedeniyle, radikal sağ ve radikal sol partiler popülist stratejilerle 2017'den bu yana oy oranlarını yükseltmektedirler. Söz konusu çalışmada merkez sağ ve merkez sol partilerin seçmenleri ikna edici siyaset üretememesi nedeniyle, radikal sol ve radikal sağ partilerin popülist stratejilerle Fransız siyasetini dönüştürücü etkisi irdelenmektedir. Çalışmada popülizm kavramı teorik olarak tartışılmıştır. Çalışmanın hipotezlerinin doğrulanması için nitel araştırma yöntemiyle toplanan veriler, seçim sonuçlarından elde edilen istatistiki verilerle birlikte incelenmiştir. Buna göre, 2022 seçimlerine katılan adayların programları ve seçim stratejileri nitel yöntemle karşılaştırmalı içerik analizine tabii tutulmuştur. Merkez sağ ve merkez solun siyaset üretememesi sonucunda, iki türlü seçim davranışının ortaya çıktığı görülmüştür: Seçmenlerin bir kısmı mevcut siyasi ortamı protesto ederek oy kullanmama eğilimi gösterirken, bir kısmı da radikal ideolojilere karşı baraj oluşturma davranışını içselleştirmektedir. Sonuç olarak belirsiz bir ideolojik duruş sergileyen ve sonrasında sağ siyasi kanada kayan Macron rahat bir şekilde başkan seçilebilmektedir.

Anahtar Kelimeler: 2022 Fransa Başkanlık Seçimleri, Popülizm, Fransa Siyaseti, Macron, Mélenchon, Le Pen

Abstract

The French Presidential election, which took place in April 2022, was a turning point for French politics for several reasons. The 2022 election, which resulted in the re-election of Macron, demonstrated that the political transformation that started in 2017 in France has now consolidated. This political transformation continues its development through two new camps. Accordingly, nationalists and internationalists (globalists) appear as two rising ideological camps in French politics. Because of the fact that central right and left parties are not able to produce politics that can convince the voters, the extreme right and extreme left parties have been increasing their vote rates with populist strategies since 2017. The present study offers an analysis on the transformative effect of the radical left and radical right parties on French politics with populist strategies. Accordingly, the concept of populism was

* Nantes Université, Fransa, E-posta: gemreyildirim@gmail.com, ORCID: 0000-0001-7833-7146

subjected to a theoretical discussion. In order to verify the hypotheses of the study, the data collected by qualitative and quantitative research methods were brought together and examined. Accordingly, the programs and election strategies of the candidates participating in the 2022 elections were subjected to content analysis with the qualitative method. The elections results were also analyzed with the data obtained from the French governmental resources. The inability of the center-right and center-left to produce convincing politics has turned into two types of electoral behavior. As a result, Macron, who has an ambiguous ideological stance, can easily be re-elected as the president of France.

Keywords: 2022 French Presidential Elections, Populism, French Politics, Macron, Mélenchon, Le Pen

1. Giriş

Nisan 2022'de gerçekleşen Fransa Başkanlık seçimleri, sonuçları itibariyle birçok açıdan Fransız siyaseti için dönüm noktası niteliğindedir. Esasen bu seçimin sonuçları, Fransa'da 2017'den itibaren başlayan siyasi dönüşümün artık pekiştiğini gösteren bir unsurdur. Söz konusu dönüşüm 2017'de başkan olarak seçilen Emmanuel Macron'un siyasi çizgisinin ne sağ siyasete ne de sol ideolojiye oturmamasıyla doğrudan ilintilidir. Bu dönüşüm, literatürde yıkıcı, parçalayıcı oy manasına gelen *vote disruptif* olgusunun olağan bir sonucu olarak açıklanmaktadır. Pascal Perrineau'ya (2017, s.16) göre Macron'un 2017 seçim stratejisi bu kavram üzerinden tasvir edilebilir. Zira araştırmacı, Macron'un *République en Marche* (Cumhuriyetçi Yürüyüş) hareketini Fransız siyasi sistemini temelinden sarsan bir unsur olarak betimlemektedir. Özellikle ekonomide ve sosyal alanda servet vergisinin kaldırılması, emeklilik yaşının uzatılması, sosyal devletin etkisinin azaltılarak kamu harcamalarının kısıtlanması gibi sağ politikaları önceleyen Macron'un 2022'de tekrar seçilmesi aslında kendisinin siyasi başarısına bağlı değildir. Siyaset üretemeyen sağ ve sol partiler karşısında yükselen radikal sağ ve radikal sol partilerin popülist adaylarına karşı uygulanan baraj siyasetinin bir sonucu olarak Macron tekrar seçilebilmiştir. 2017 seçimlerinde 1965'ten bu yana ilk defa sağ kanat ikinci tura başkan adayı taşıyamamıştır. Favori aday François Fillon'un yolsuzluk skandalı, bu sonuçta büyük rol oynamaktadır. Perrineau (2017a, s. 319) bu tablonun nedenini sağın seçimlerden parçalanarak çıkması olarak belirtmektedir. Esasen, radikal sağ siyasetçi Marine Le Pen'in oylarının yükselmesi merkez sağın geleceğini tartışmaya açmaktadır. (Teinturier, 2017). Merkez solun başarısızlığı ise Vincent Martigny'nin (2017, s.43) analizine göre Sosyalist Parti'nin 2017'de başarı elde edememesine ve sosyalistlerle sosyal-demokratların oluşturduğu sentezin sona ermesiyle açıklanabilir. Bu durum, kapsayıcı ve sivil topluma açık bir siyasi strateji izleyen Macron'un ve radikal sol siyasi çizgide duran Mélenchon'un oylarının artmasına katkı sağlamıştır (Lefebvre, 2022, s. 175). Sonuç olarak, Fransa'daki siyasi bölünmeler (*clivage*) 1789 Fransız Devrimi'nden sonra ortaya çıkan klasik sağ ve sol kamplaşmasından çıkarak yeni bir eksene taşınmaktadır.

Bu yeni siyasi eksen iki yeni kamp üzerinden gelişimini sürdürmektedir. Buna göre ulusçular ve enternasyonalistler Fransız siyasetinde yükselen iki akım olarak belirmektedir. Bu iki akım özellikle 2008 Ekonomik Krizinden sonra yalnızca Fransa'da değil, diğer Batılı devletlerin siyasal sistemlerinde de önemli ve keskin bir rol oynar hâle gelmiştir. Örneğin, Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) önceki Başkanı Trump, gelecek globalcilere değil vatanseverlere ait derken;

İngiltere’de Brexit süreci ve sonrasında, İngiliz iç siyaseti ulusçular ve enternasyonalistler arasında tekrar şekillenmektedir (Rachman, 2022). Diğer taraftan, Almanya, Hollanda, Avusturya, İsviçre, İtalya ve Yunanistan gibi ülkelerdeki radikal sağ partiler ekonomik ve sosyal krizleri popülist bir stratejiyle gündemde tutarak ulusçu kanadı oluşturmaktadırlar (Bernhard ve Kriesi, 2019). Yeni siyasi şemaya göre ulusçular kendilerini vatanseverler olarak tanımlarken uluslararası bağların önemine inanan grupları ise “globalciler (küreselciler)” olarak suçlamaktadırlar (Taggart, 2004, s.274). Arslantaş ve Arslantaş’a (2020) göre 2008 krizinin yarattığı yeni siyasi paradigma Fransadaki radikal sol ve radikal sağ partilerin yükselmesini sağlarken, merkez sağ ve merkez sol partilerin hegemonyasını sona erdirmiştir. Her ne kadar Marine Le Pen’in Ulusal Birleşme Hareketi (*Rassemblement National*) ve Mélenchon’un Boyun Eğmeyen Fransa Partisi (*France Insoumise*) karşıt siyasi kamplarda yer alsada iki lider de uluslararası örgütlere, NATO’ya, Avrupa Birliği politikalarına karşı bir söylem benimsemektedirler. Le Pen ortak para birimi olan Euro bölgesine ve NATO’ya karşı çıkarken, Mélenchon programında açıkça Fransa’nın ulusal politikalarıyla uyuşmayan AB politikalarına tek taraflı olarak son vereceğini belirtmektedir (France 24, 2022; Quatremer, 2022). Buna karşı, ana akım partilerin ürettiği klasik çizgideki siyaset seçmenlerde yeterli ilgiyi uyandırmamaktadır. Sonuç olarak radikal sağ ve radikal sol partiler oylarını artırırken, oy vermeme davranışı da temsili demokrasiyi ve kurumlarını tehdit eden bir boyuta ulaşmaktadır.

2022 Fransa Başkanlık seçimleri bu şemaya tam olarak oturan bir örnek teşkil eder. Ana akım sağ ve sol partilerin seçmenleri ikna edici siyaset üretememesi nedeniyle, radikal partiler popülist stratejilerle 2017’den bu yana oy oranlarını yükseltmektedirler. Popülizm çalışmanın bir sonraki bölümünde teorik ve detaylı bir şekilde tartışıldığı üzere temsili demokrasilerde sıklıkla karşılaşılan siyasi bir olgudur (Taggart, 2004). Mudde (2004) popülizmi her ne kadar zayıf merkezli ideolojiler arasında tasnif etse de Batı devletlerinde popülizm yapan partiler ve liderlerin stratejileri günümüzde artık oldukça sistematik, planlı, analitik ve rasyonel bir hâle bürünmüştür. Perrineau (2021, s.6) da Mudde’in bu tanımına katılarak popülizmin halk ve yöneticiler arasındaki çatışmacı bir ilişki düzleminde geliştiğini vurgulamaktadır. Böylelikle sınıf çatışması üzerinde sıklıkla duran Marksist analize alternatif olarak popülizm, “biz ve onlar” karşıtlığı etrafında gelişen siyasetin anlaşılmasında önemli bir enstrüman haline gelmektedir (Perrineau, 2021a, s. 8). Raphaël Liogier’e (2018, s.40) göre 21. yy’da Batı demokrasilerinde görülen popülizm, 1930’lardaki Marksist ve radikal doktrinlerden ayrılarak daha fikri bir karakter sergilemektedir. Söz konusu ideolojiler 21.yy’da bir güven kaybı yaşamaktadırlar. Dolayısıyla, Bernhard ve Kriesi’nin (2019) belirttiğinin aksine popülist etki yalnızca seçim zamanlarında gözlemlenen bir unsur olmaktan çıkarak temsili demokrasinin temel dinamikleri arasında yer almaktadır. Perrineau’nun da altını çizdiği üzere, sosyal ve ekonomik krizlerle sorgulanmaya başlayan temsili demokrasilerde popülizm ve seçimlere katılmama sorunu iki temel dinamik olarak belirlemektedir. Diğer bir deyişle popülizm, siyasi hoşnutsuzluk ile sosyal hoşnutsuzlukların bulunduğu ortak bir noktadır (Perrineau, 2021b, s. 110). Taguieff (2012a) de benzer bir tanımlama yaparak popülizmi, “halkın” partisinin elitlere karşı uyguladığı siyasi bir hareket olarak kabul eder. Dolayısıyla popülist siyaset genelde elitlere ve yabancılara karşı halkı ön plana koyan bir harekettir. Bu olgunun en belirgin olarak görüldüğü

örnek hem radikal sağ hem de radikal sol popülizmi bünyesinde barındıran Fransa siyasetidir. Le Pen ve Mélenchon popülist söylemlerle sürekli kendilerini gündemde tutarak ve 2012'den bu yana başkanlık seçimlerinde oylarını artırarak, genel ülke siyasetinde yerlerini tahkim etmektedirler (bkz: tablo 2). 2022 seçimlerinde ise bu iki siyasi akımın oy oranları en üst düzeye ulaşmıştır.

Seçimlerin 10 Nisan 2022 tarihinde gerçekleştiği ilk turda merkez sağı temsil eden Cumhuriyetçilerin adayı Valérie Pécresse %4,78 oy alabilmişken, merkez solda bulunan Sosyalist Parti'nin adayı Anne Hidalgo'ya verilen oy oranı yalnızca %1,75'tir. Buna karşın radikal sol kanatta bulunan Mélenchon %21,95'lik bir oy oranıyla ilk turu üçüncü olarak tamamlarken radikal sağ siyasetçi Le Pen %23,15 ile ikinci tura ulaşabilmiştir. %27,85 oy alan Macron ise ilk turdan birinci aday olarak çıkmıştır. Dolayısıyla, 24 Nisan 2022'de yapılan ikinci tur Macron ile Le Pen arasında gerçekleşmiş ve Macron %58,54 oyla tekrar başkanlığa seçilmiştir (Fransa İçişleri Bakanlığı, 2022). 2017 seçimlerinin ikinci turuna göre Macron'un oyu sekiz puan azalırken, Le Pen'in oyları yaklaşık yedi puan artmıştır (2017'de %33,90, 2022'de %41,46;Fransa İçişleri Bakanlığı 2017).

Pierre Martin (2022) yukarıda belirtilen sonuçları, 2017 seçimleriyle başlayan derin dönüşümü tasdik eder nitelikte olarak yorumlamaktadır. Diğer taraftan, Vincent Feré (2022) bu sonuçları başkanlık seçimlerini takip eden 2022 parlamento seçimlerinin sonuçlarıyla analiz etmektedir. Buna göre, Fransa siyasetinde altmış yıl aradan sonra iki partili baskın parlamenter sistem yerini artık Macron'un Cumhuriyetçi Yürüyüş Partisine (CYP), Le Pen'in Ulusal Birleşme Partisine (UBP) ve Mélenchon'un başını çektiği Yeni Halkçı Sosyal-Çevre Birliği'nden (*Nouvelle Union populaire écologique et sociale*) oluşan üç büyük partili bir sisteme bırakmıştır. Bunun yanında mecliste Cumhuriyetçiler gibi ufak partiler de bulunmaktadır. Dolayısıyla, parlamento seçimlerinde CYP salt çoğunluğu elde edememiştir ve Macron'un başbakan olarak görevlendirdiği Elisabeth Borne, artık uçlarda yoğunlaşmış partilere rağmen hükümet etmek zorundadır. Diğer taraftan, seçimlere katılmama oranı üzerinden bir yorum sunan Pierre Manent (2022) ise, Fransa ortak yaşamının artık depolitize olduğunu vurgulamaktadır.

Yukarıda da tartışıldığı üzere Fransa'da 2022 başkanlık seçimleri üzerine gerçekleştirilen analizler genelde seçim sonuçlarının açıklanmasından sonra yapılmaktadır ve adayların programlarına yeterince odaklanmamaktadır. Söz konusu çalışma, literatürdeki bu boşluğu adayların programlarını kapsamlı ve karşılaştırmalı incelemeye tabi tutarak doldurmayı amaçlamaktadır. Buna göre çalışma şu soruya yanıt aramaktadır: popülist strateji başkanlık seçimlerine aday olan siyasilerin programlarını nasıl şekillendirmiştir? Çalışmanın varsayımları üç noktada toplanmaktadır: 1) 2017 seçimlerinden bu yana merkez sağ ve merkez sol partilerin ikna edici siyaset üretememesi, Macron'un kimliksiz bir siyasi tutumdan çıkarak sağa kaymasıyla ve orada yerini konumlanmasını sağlamıştır. 2) Buna bağlı olarak, merkez sağ ve merkez sol partilerden uzaklaşan seçmenlerin bir kısmı çözümü radikal sağ ve radikal sol partilerde aramaktadırlar. Bu durum, Fransız siyasetinde popülizmin yaygın bir strateji haline gelmesine neden olmaktadır. Zira popülizm, Le Pen ve Mélenchon tarafından temel siyasi enstrüman olarak kullanılırken, merkez sağ ve merkez sol partiler de popülist stratejiye başvurma eğilimindedirler. 3) Merkez sağ ve merkez solun ikna edici siyaset üretememesi iki türlü seçim davranışına dönüşmüştür:

Seçmenlerin bir kısmı mevcut siyasi ortamı protesto ederek oy kullanmama eğilimi gösterirken, bir kısmı da radikal ideolojilere karşı baraj oluşturma davranışını içselleştirmiştir. Sonuç olarak 2017’de net bir ideolojik duruş sergilemeyen ve 2022’de sağa kayan Macron, rahat bir şekilde başkan seçilebilmiştir. Diğer taraftan radikal partilerin popülizmi ince ideoloji olarak bir seçim stratejisine dönüştürdüğü gözlemlenirken, Fransa’nın güncel sosyoekonomik ve sosyokültürel durumu da göz önüne alındığında, ikna edici siyaset üretemeyen sağ ve sol adayların, popülizmi ilk etapta gerçekleştirilmesi güç politikalar üzerinden bir söylem stratejisi olarak kullandığı belirlenmektedir.

Popülizm üzerine yapılacak teorik tartışmanın ardından çalışmanın hipotezlerinin doğrulanması için nitel araştırma yöntemleriyle toplanan veriler bir araya getirilerek seçim sonuçlarıyla incelenmiştir. Buna göre 2022 seçimlerine katılan adayların programları karşılaştırmalı bir analize tabii tutulmuştur. Dolayısıyla çalışmanın konusu özellikle adayların programları ve seçim sonuçlarının analiziyle sınırlandırılmıştır. Adayların programlarına Fransa İçişleri Bakanlığı bünyesinde kurulan ve 2022 Başkanlık Seçimlerinden sorumlu olan Seçim Komisyonundan ulaşılmıştır (CNCCEP, 2022). Seçim sonuçları ise yine resmi kaynak niteliğindeki Fransa İçişleri Bakanlığının (2022) internet sitesinden elde edilmiştir.

2. Tanımlaması Zor Bir Olgu Olarak Popülizm ve Özellikleri

Çalışmanın konusu itibariyle popülizm kavramı batı tipi demokrasilerde görülen örnekler üzerinden irdelenecektir. Yapılan bu ayrımın amacı kültürel bir yaklaşım taşımamakta olup, teorik çerçevenin daha dar kapsamlı tutularak konunun derinlemesine tahlil edilmesi hedeflenmiştir. Özellikle Batı demokrasilerinde mevcut siyasi sorunların başında gelen popülizmin tanımında farklı görüşler mevcut olduğu dikkate alındığında, bu ayrım daha da elzem hâle gelmektedir. Daha doğrusu popülizmin teorik ve kavramsal tanımında araştırmacılar arasında net bir uzlaşma yoktur (Taguieff, 1997, s. 6). Taguieff popülist liderlerin Batı demokrasilerindeki varlığını siyasi bir patoloji olarak değerlendirir de popülistlerin kendilerini gerçek demokratlar olarak topluma lanse etmeleri ve kendilerini toplumun gerçek sesi olarak düşünmeleri, oy oranlarını her geçen gün artıran faktörler arasındadır. Dolayısıyla patoloji yaklaşımı Mény ve Surel (2002) tarafından eleştirilmektedir. Popülist hareketler sosyal, ekonomik ve siyasi problemlerin tanımlarını düzgün bir sistematik içinde yapmaktadırlar. Ayrıca, 21.yy. temsili demokrasilerinin kapsayıcılığı, 19.yy. geleneksel demokrasileriyle aynı değildir ve bu itibarla, popülizm başlı başına anti-demokratik olarak tanımlanamaz (Mény ve Surel 2002, s.5–10). Ancak Fransız tarihçi Rosanvallon (2020) 21.yy’ı popülizm yüzyılı olarak adlandırmaktadır. Tarihçiye göre popülizm, temsili demokrasinin önde gelen sorunlarından birisidir.

Bu olgu araştırmacıları popülizmin direkt tanımını yapmak yerine popülizmin özelliklerini sınırlandırmaya ve popülizmi belli metaforlar üzerinden anlamlandırmaya yöneltmiştir. Örneğin, Schmidt’e göre (2022, s.166) “Popülizm çok şeydir. Ve bu bir şeydir. Özünde, hoşnutsuzluğun söylem inşasıdır”. Canovan (1981) popülizmi coğrafi olarak kategorize etmiş ve ülkeler bazında

incelemiştir. Araştırmasına göre ABD'deki popülizm Rus popülizminden farkı olduğu gibi, Güney Amerika diktatörlerinin popülist ajandaları Avrupa'daki popülist siyasilerinkinden farklıdır. Canovan'a (1999, s.2-3) göre, popülizmi Batı demokrasilerinin karmaşık bir tezahürü olarak incelemek gerekmektedir. Nihayetinde Canovan (1981, s.7) popülizmi, Isiah Berlin'in "Sindirella Kompleksi" üzerinden tanımlar. Buna göre, popülist liderler kendilerine uygun bir ayak bulana kadar ayakkabılarını dolaştırır. Bu metafor aslında popülizmin salt bir ideolojiye hitap etmediğini ortaya koymaktır. Mudd'e göre (2004, s.544) popülizm zayıf merkezli (*thin-centered*) bir ideoloji olarak sosyalizm ve milliyetçilik gibi zıt ideolojilerle bile var olabilir. Mudd'e göre: "Popülizm sonuçta toplumu iki homojen ve rakip gruba ayrılmış olarak düşünür; saf toplum ve yozlaşmış elitler, ve politikaların toplumun genel iradesini yansıtmaması gerektiğini iddia eder" (Mudde, 2004, s. 543). Esasen bu tanıma göre popülist liderlerin ve partilerin siyasi hedeflerine ulaşabilmek için bilinçli bir strateji izlediği söylenebilir. Çoğu durumda, popülistler bu siyasi hedeflerinde devrimci değil, reformisttirler (Mudde, 2004, s. 546). Genelde siyasi partilerin varlığına değil, kurulu düzendeki baskın partilerin varlığına karşı çıkarlar ve onların yerini almak isterler. Örneğin, Le Pen 2013'te gazetecilerle yaptığı bir söyleşide "Elitlerin kurduğu düzeni eleştirmeye başladığınızda popülist olmakla suçlanıyorsunuz, eğer bunun tanımı buysa bunu gülerken kabul ediyorum, eğer popülizm halkın yönetimiye, halk tarafından halk için yönetimse, evet ben bir popülistim" diyerek mevcut siyasi sistemi eleştirmiştir (Redaction Nr, 2013).

Popülist hareketlerin halkı iki geniş ve homojen gruba ayırarak baskın partilere karşı yürüttüğü stratejilerin temelini kutuplaştırma siyaseti oluşturur. Özellikle sağ ve milliyetçi eğilimli popülist partiler siyasi destek sağlamak adına "biz" ve "onlar" politikası gütmektedirler. Biz ve onlar politikası dikey ve yatay yönlü olarak iki boyutta incelenebilir. Brubaker'e göre (2017, s.1192) dikey boyuttaki popülizm halk ve elitler arasındaki zıtlığa vurgu yapar. Halk, elitler tarafından unutulmuş ve ezilen insan topluluklarından oluşur. Dolayısıyla elitler yozlaşmış azınlık grup olarak sadece kendi çıkarlarına hizmet eden politikalar geliştirirler. Brubaker bu noktayı Trump'ın halka "*ben sizin sesinizim*" örneği ile somutlaştırmaktadır. Popülistlerin dikey boyutta uyguladığı biz ve onlar politikası elit teorilerinde de karşılığı olan bir olgudur. Elit teorilerine göre siyaset, ekonomi, medya ve entelektüel alanlarda faaliyet gösteren gruplar toplumun geri kalanına nazaran bir azınlığı oluştururlar. Azınlık olmaları onların daha iyi örgütlenerek dayanışma içinde hareket etmelerini kolaylaştırır. Örneğin, siyasilerin kamu politikası yapımında ekonomik elitlerin çıkarlarını gözetmeleri birçok ülkede görülen bir durumdur (Bottomer, 1982; Holcombe, 2018).

Yatay boyutta gözlemlenen popülizm daha çok sosyal, ekonomik ve siyasi sorunlardan beslenmektedir. Buna göre, popülist liderler karşıtlığı "içeridekiler" ve "dışarıdakiler" olarak kurgularlar (Brubaker, 2017, s. 1192). Örnek vermek gerekirse 2008 Küresel Ekonomik Krizi'nde, sağ ve sol popülist liderler krizin sorumlusu olarak küreselleşmeyi ve Avrupa Birliği gibi bölgesel ve uluslararası örgütleri göstermiştir. Buna karşın, Suriye İç Savaşı sırasında Avrupa'ya geçmeye çalışan göçmenler, ırkçı ve İslam karşıtı sağ popülist liderler tarafından Batılı ülkelerdeki sosyal, kültürel ve demografik yapıyı bozmakla itham edilmektedir. 2022 Rusya-Ukrayna Savaşı'ndan kaçarak Batılı ülkelere geçen Ukraynalılar için aynı durumu sergileyerek hızlı bir şekilde

yardım örgütleyen hükümetler göz önünde bulundurulduğunda yatay düzlemde gerçekleşen popülizm, Avrupada, medeniyet eksenli bir karakter taşımaktadır.

Özellikle son yıllarda görülen, istikrarsız coğrafyalardan daha istikrarlı ülkelere doğru gerçekleşen kitlesel göç hareketleri, Batılı devletlerin siyasetinde kültürel öğelerin daha fazla vurgulanmasına neden olmuştur. Dolayısıyla Avrupa ve ABD siyasetinde popülizm, aşırı milliyetçilikle bütünleşerek medeniyetçi (*civilizationism*; bkz: Brubaker, 2017) bir düzleme kaymaktadır. Öyle ki Hunginton'un medeniyetler çatışması tezi, pratikte gündelik siyasetin bir parçası haline gelmiştir. Sağ ve radikal sağ partiler, İslam'ı ve Müslümanları sorun olarak tanımlayarak yeni bir siyasi angajman oluşturmaktadırlar (Hajjat ve Mohammed 2016). Bu siyasi angajman, aralarında tarihi bir bağ bulunmayan, sosyal ve kültürel gerçeklikle taban tabana zıt Hıristiyanlık değerleriyle seküler yaşamın ve kadın-erkek eşitliği, eşcinsel hakları vb. gibi yeni siyasi hareketlerin birbirine entegrasyonu üzerinde durmaktadır. Örneğin, Le Pen, 2016'da yayınladığı bir sosyal medya paylaşımında eşcinsel evliliğini kaldırmak istediğini söylese de 2022 Fransa Başkanlık seçimlerinin ikinci turundan önce "herkes için evlilik yasasını" değiştirmeyeceğini beyan etmiştir (Marine Le Pen [@mlp_officiel], 2016; Marine Le Pen [@MLP_officiel], 2022b).

İlk bakışta bu örnek, bir seçim manevrası gibi görülebilir ancak bu daha çok Marine Le Pen'in Ulusal Cephe (Front National) partisini kapatarak 2018'de Ulusal Birleşme (Rassemblement national) hareketini kurması ve siyasetini yumuşatmaya çalışmasıyla açıklanabilir. Benzer bir durum Avrupadaki diğer radikal sağ siyasilerde de görülmektedir. Örneğin Hollandalı siyasetçi Pim Fortuyn, İslam karşıtı medeniyetçi söylemi benimseyerek liberal bir tavırla toplumsal cinsiyet eşitliğini, eşcinsel bireylerin haklarını savunmaktadır. Fortuyn'a göre Müslümanların yaşam tarzı bu değerlerle örtüşmemektedir ve seküler Hıristiyan Avrupa'ya karşı tehdit oluşturmaktadır. (Brubaker, 2017, s.1195). Diğer taraftan Trump seçim kampanyası sırasında "tek bir tanrı altında, tek bir Amerikan bayrağını selamlayan tek bir halk olacağız" söylemini geliştirmiş, (Global News, 2016) seçildikten sonra ise birçok Müslüman ülkeye Amerikan vizesi vermeyi durdurmuştur. Üstelik Trump yönetimi çıkardığı 13780 No'lu Kararname'nin ismini *Uluslararası Teröristlerin Amerika Birleşik Devletleri'ne Girişinden Korunmak* olarak belirlemiştir (Homeland Security, 2017). Sonuçta popülistler siyasi slogan olarak ülke halkını ön plana koyarak kurucu sosyal kitlenin hak ve çıkarlarını yabancılara ve yabancı kökenli sosyal gruplara karşı koruma siyaseti (*nativism*) yürütürler (Surel, 2019, s. 1232).

Belirtmek gerekir ki *nativism* sağ popülizmde sadece Müslümanlara karşı bir uygulanan bir siyasi strateji değildir. En yakın tarihli ve çarpıcı örnekleri ABD'deki siyahilere karşı devlet eliyle sergilenen tutumdur ve Trump'ın Meksika sınırına yaptırmak istediği duvar örneği *nativist* ya da medeniyetçi yaklaşımdan Müslümanlar dışındaki grupların da fazlasıyla etkilendiğini göstermektedir. Aynı şekilde Fransada da sağ siyasiler her ne kadar son dönem siyasette Müslümanlar üzerinden bir siyasi problem tanımı yapmaya çalışmaktaysa da Afrikalı topluluklar üzerine yapılan ayrımcılık ve ırkçılık devam etmektedir. Örneğin Kasım 2022'de 230 Afrikalı göçmeni taşıyan Ocean Viking gemisinin İtalya ve Fransa arasında bir krize yol açması üzerine, Marine Le Pen'in partisinde siyaset yapan Grégoire de Fournas'ın meclis oturumunda "Afrika'ya

geri dönsünler” çıkışı, siyahilere karşı yapılan ırkçılık tartışmalarını tekrar ülke gündemine taşımıştır (Guez, 2022). 21.yy. radikal sağ partileri baskın olarak medeniyetçi çizgide kültürel dışlayıcı bir siyaset izleseler de 20.yy. Faşizm ve Nazizm ideolojilerinin savunduğu biyolojik ırkçılık zaman zaman Avrupa siyasetinde kendini göstermektedir. Le Pen’in babasından devraldığı Ulusal Cephe hareketini dönüştürerek, Ulusal Birlik partisinde daha ılımlı bir siyaset izlemesinin temel nedenlerinden birisi de biyolojik ırkçılıkla özdeşleşen bu hareketten sıyrılmaya çalışmasıdır.

Yukarıdaki örneklerde de görüldüğü üzere liderlerin kullandığı söylemler ve hükümetlerin eylemleri popülist stratejinin önemli bir parçasıdır. Schmidt’in de (2008, s.309–10) vurguladığı üzere söylem, fikirlerden daha çok yönlü ve kapsayıcı bir kavramdır. Zira söylem sadece liderlerin rastgele söyledikleri değildir; “kamusal alanda” politika inşası ve politik iletişim sürecinde bunu kime, nasıl, neden ve nerede söylediğini içerir. Dolayısıyla söylemin kuvveti popülist stratejinin başarıya ulaşmasında, daha doğrusu verilmek istenen mesajın seçmene iletilmesinde en etkili araçlardan birisidir. Popülist liderler genelde siyasi, iktisadi ve içtimai hoşnutsuzluklar üzerinde dururlar. Schmidt (2022) kurumsal söylem yaklaşımından hareketle popülist söylemin, hoşnutsuzluğu aktarma stratejisinde benimsenen dört genel özellik belirlemektedir: Mesaj, Haberci, Ortam ve Alan.

Tablo 1: Popülist Stratejinin Bileşenleri

Özellikler	İçerik Tasviri
Mesaj	Genelde “biz ve onlar” ayrımı üzerinde durulur. İdeal bir ortam tasviri yapılarak söylemler semboller, mitler ve komplo teorileri etrafında şekillendirilir.
Haberci	Sadece popülist liderlerin niteliklerini değil, aynı zamanda bu tür mesajları alışılmadık şekillerde güçlendiren, toplayan ve ileten gerçek veya sanal yakın danışmanlar, siyasi partiler, sosyal hareketler ve eylemci ağları ile etkileşimlerinin dinamiklerini de içerir
Ortam	Mesajların halka sosyal medya ya da geleneksel medya aracılığıyla koordineli bir şekilde duyurulduğu yerdir.
Çevre (Alan)	Herhangi bir yönetim biçiminde yalnızca kurumsal yapı ve ekonomik, sosyal ve politik hoşnutsuzluk kaynakları değil, aynı zamanda herhangi bir yönetim organının dışında, yasama meclisinde veya hükümette olduğu zaman dahil olmak üzere popülistlerin politika ürettikleri alan.

Popülist söylem çerçevesinde liderler sosyal, siyasi ve iktisadi sorunları mesaj haline getirerek seçmene ulaştırır. Ancak bu mesajların meşruiyetinin sağlanması ve halkı ikna edici olabilmesi için belli çözüm önerileri de sunmaları gerekmektedir. Popülist liderler gerçekleştirilebilir olsun olmasın sundukları önerilerle siyaseti şahsileştirmek eğilimindedirler zira bu öneriler daha çok halkın duygularına hitap eder niteliktedir. Böylelikle popülizm, duyguları taşıyan ve ortaya çıkaran mesaj bileşenlerinin bir parçası haline gelir (Bonansinga, 2022, s. 87). Batı devletlerindeki popülist hareketlerin sürekli olarak güvenlik konuları üzerinde durması buna verilebilecek en iyi örneklerden birisidir. Sağ popülist akımlar için göçmen meselesi korkulacak derecede bir güvensizlik kaynağı iken sol popülist kanat içinse küreselleşme bireyler nezdinde sosyoekonomik temelli güvensizlik yaratmaktadır. Bu hipotezden hareketle Bonansinga, popülizmi tasvir etmek için kavramsal güvensizlik sistemi tezini geliştirmiştir.

Bu teze göre, X bir tehdit, Y, X'ten korunacak bir unsurdur zira X istikrarsızlık kaynağı olarak endişe verici bir husustur. Dolayısıyla popülist söylemin iletmek istediği mesajlardaki duygular da üç noktada toplanır: kızgınlık, gurur ve umut. Kızgınlık, güvensizlik üzerine inşa edilen popülist siyasetin bir yansımasıdır. “Biz ve onlar” siyaseti örnek alındığında, dikey düzlemde, popülist liderler söylemleriyle halkın elitler karşısında ezildiğini ifade ederler. Yatay boyutta ise yabancılar, ülke vatandaşlarının kültürel ve ekonomik gelişimi önündeki yegâne engeli oluştururlar. Popülist hareketler kızgınlık duygusu üzerinden geçmiş güzel günlere tekrar dönüleceğini vaat ederek nostalji siyaseti güderler (Demertzis, 2019, s.56,65). Halkın değerlerinin ve erdemlerinin nostalji içerisinde yüceltilmesi güvensiz ve belirsiz bir dünyada yaşayan bireyleri psikolojik olarak rahatlatan bir unsur olarak belirir. Sonuç olarak halk eski günlerin anısıyla gurur duyarken eski günlerdeki refaha tekrar kavuşacağını umut eder (Bonansinga, 2022, s.90–91). Tüm bu öğeler Fransadaki popülist akımlarda net bir şekilde gözlemlenmektedir zira Mariette Darrigrand'ın da (2022) tespit ettiği üzere Fransa'da ilk defa 2022 başkanlık seçimlerinde kampanyalar “medeniyet” eksenli bir tartışma üzerinden götürülmüştür.

3. Fransa Siyasetinde Kapsayıcı ve Dışlayıcı Eksenli Popülizmin Gelişimi

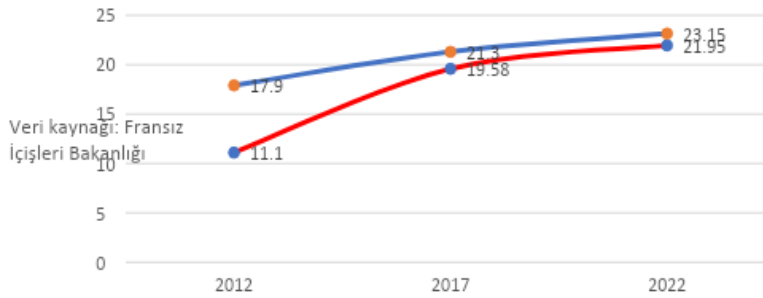
Fransa'da popülist stratejiyi aktif olarak kullanan partilerin başında Marine Le Pen'in babası Jean-Marie Le Pen'in kurduğu Ulusal Cephe Partisi (UCP) gelmektedir. Baloge ve Hubé'ye (2022, s.64) göre Avrupa'nın en eski kurumsallaşmış popülist hareketi UCP'dir. UCP, 2018'de Marine Le Pen tarafından UBP'ye evirildiği güne kadar yabancı düşmanlığı, Yahudi düşmanlığı, Arap düşmanlığı, göçmen karşıtlığı ve İslam karşıtlığı gibi konuları sürekli olarak gündemde tutarak dışlayıcı bir popülist strateji izlemektedir. (Mudde ve Kaltwasser 2013). Taguieff UCP'nin bu stratejisini ulusal popülizm (*national populisme*) ifadesiyle kavramlaştırmaktadır (Taguieff, 2012b). Wieworka ulusal popülizmin temellerini Fransa'nın sosyal ve ekonomik gerçekliğinde arar. Buna göre, banliyölerde ikamet etmek zorunda kalan sosyoekonomik açıdan güç durumda olan kitleler, UCP'nin politikleştirdiği göçmen meselesini benimseyerek ırkçı ve yabancı düşmanlığına dayalı popülist stratejiyi destekleme eğilimindedirler (Wieworka, 1990, s. 36). Her ne kadar Marine Le Pen, babası Jean-Marie Le Pen'i 2018'de UCP'den uzaklaştırarak UBP adıyla politikalarını yumuşatmaya çalışmışsa da esasen yabancı düşmanlığı ve İslam karşıtlığı meselelerini güvenlik ve göç konuları üzerinden kurumsal bir tabana oturtturarak siyaset yapmaktadır. Bu strateji, radikal sağ hareket olan UBP'yi herkese hitap edebilecek bir çatı partisine (*big tent, catch-all party*) dönüştürmek üzerine kurgulanmıştır. Böylelikle, seçmenlerde daha fazla ilgi uyandırmayı başarabilmiştir. Ancak UBP, belirtildiği üzere siyasi propagandasını sosyokültürel öğeler etrafında şekillendirmektedir.

UBP'nin dışlayıcı ve sosyokültürel öğeler üzerine odaklanan siyasi stratejisine karşın Jean-Luc Mélenchon liderliğinde örgütlenen Boyun Eğmeyen Fransa (BEF) hareketi ise tam zıttı bir politik duruş sergilemektedir. BEF daha çok sosyal eşitsizlikleri iktisadi eksende değerlendirerek kapsayıcı bir popülizm ile sosyoekonomik meselelere dikkat çekmektedir. Diğer bir deyişle, BEF hareketi, Le Pen ve diğer sağcı siyasiler tarafından dışlanan azınlık grupları kültürel sorunların kaynağı olarak değil iktisadi zorluklardan etkilenen bireyler olarak değerlendirmektedir.

Mélenchon'a göre her türlü sosyal ve mali uyumu imkânsız hale getiren, tüm ulusları "en kör milliyetçiliklere ve en saçma yabancı düşmanlığına" teşvik eden Avrupa Birliği ise sosyoekonomik çatışmayı tetikleyen bir kurumdur. AB karşıtlığı, Le Pen'in de siyasetinde yer bulan bir özellik olarak popülist hareketlerin elitizm ve küreselleşme karşısında oluşturdukları siyasi stratejinin sonucudur (Bonansinga, 2022, s. 94).

UBP'nin dışlayıcı popülizmi ve BEF'in kapsayıcı popülizmi seçim sonuçlarında da karşılığını bulmaktadır:

Tablo 2: Jean-Marie Le Pen (2012), Marine Le Pen ve Jean-Luc Mélenchon'un Başkanlık Seçimleri İlk Turundaki Siyasi Performansları (% 2012- 2022)

Tablo 2'de görüldüğü üzere Mélenchon'un kapsayıcı ve sosyoekonomik öğeleri ön planda tutan popülist siyaseti oy oranlarını 2012-2022 arasında %10'dan fazla artırmasını sağlamıştır. Diğer taraftan Marine Le Pen'in dönüştürdüğü Ulusal Cephe Hareketi 2017'de oy oranlarını yaklaşık %4 artırabilmiştir. 2022'de ise yaklaşık %2'lik nispi bir yükseliş söz konusudur. Ancak, tek puanlık artışın dahi çift turlu seçim sistemlerinde oldukça önemli olduğunu unutmamak gerekir. Zira Marine Le Pen 2017 ve 2022 seçimlerinde Mélenchon'u ufak bir farkla geçerek ikinci tura kalabilmiştir. Le Pen'in oy oranlarının arttırmasındaki temel etken merkez sağın aday çıkarmada yasadığı sorun olarak belirlenebilir. Fillon skandalından sonra merkez sağ ve özellikle de Cumhuriyetçiler seçimlerde etkin rol oynayabilecek bir aday çıkaramamışlardır. Péresse'in 2022 seçimlerinin ilk turunda %5'i aşamaması bu argümanı desteklemektedir. Pierre Martin, (2022) Le Pen'in Zemmour ve Macron'un eleştirilerine yanıt vermeyerek polemikten uzak ve ılımlı bir kampanya götürmesinin oy oranlarını arttırmasında etkili olduğunu tespit etmektedir. Le Pen'in 2022 seçim kampanyaları sırasında yayınladığı bir tivitte "AB'den çıkmak hiçbir zaman benim projem olmadı" demesi bu ılımlı stratejiye bir örnek teşkil etmektedir (Marine Le Pen [@MLP_officiel], 2022a). Diğer taraftan Manuel Cervera-Marzal (2021, s.6), Mélenchon'un oylarını arttırmasının temel nedenini François Hollande döneminde Sosyalist Parti'nin yıpranmasına bağlar. Buna göre araştırmacı yıpranmanın temel nedenini 2016 yılında çalışan haklarını kısıtlayıcı ve işverenler lehine olan düzenlemeleriyle tartışma yaratan çalışma yasasının yine Hollande tarafından onaylanması olarak belirlemektedir. Çalışmanın bir sonraki

bölümünde 2022 Başkanlık seçimleri adaylarının siyasi programları tartışılarak giriş kısmındaki varsayımların test edilmesine devam edilecektir.

4. 2022 Başkanlık Seçimlerindeki Adaylar ve Programları

2022’de Fransa Başkanlık seçimlerine 12 aday katılmıştır (bkz: tablo 3). Fransa seçim sisteminde bir kişinin aday olabilmesi için en az 30 ildeki 500 yerel yöneticiden imza alması gerekmektedir. Bu kriter ilk bakışta sağlanabilir görülsede özellikle Eric Zemmour gibi yeni adaylar için sorun teşkil etmiştir. Medyadaki rolüyle radikal sağ siyaset üzerinden popülizm yapan Zemmour, söz konusu kriterleri Anayasa Mahkemesi’nin belirlediği son gün olan 4 Mart 2022 tarihinden yalnızca birkaç gün önce sağlayabilmiştir (Conseil constitutionnel, 2022; France 24 & AFP, 2022). Diğer taraftan merkez sağ ve merkez sol partilerin adayları parçalı bir görüntü vermektedir. Bu durum her iki kanattaki adayların oy problemi yaşamalarına neden olmuştur. Öyle ki merkez sağ adayı ve Île de France bölge meclisi başkanı Valérie Pécresse’nin ve çevreci hareketin adayı Yannick Jadot’un %5 oy oranının altında kalması, seçim kampanyası giderlerinin devlet tarafından karşılanmamasına yol açmıştır.

Tablo 3: 2022 Başkanlık Seçimlerine Katılan Adaylar

Aday	İdeolojik/Siyasi Eğilim	Slogan	Destekleyen Partiler / Siyasi Hareket
Emmanuel Macron	Liberal – Sağ	Biz Hepimiz	Cumhuriyetçi Yürüyüş Partisi
Marine Le Pen	Radikal Sağ	Devlet Kadını	UTP
Eric Zemmour	Radikal Sağ	Fransa’nın Fransa Kalması İçin	Yeniden Fetih
Nicolas Dupont-Aignan	Radikal Sağ	Özgürlüğü Seçmek	Ayağa Kalk Fransa
Jean Lassalle	Merkez Sağ	Özgün Fransa	Direniyoruz
Valérie Pécresse	Merkez Sağ	Cumhuriyetçiler	Yapma Cesareti
Anne Hidalgo	Merkez Sol	Berber Geleceği Değiştiriyoruz	Sosyalist Parti
Yannick Jadot	Sol Yeşiller	Yannick Jadot ile Mücadele Etmek	Avrupa Ekolojisi – Yeşiller
Jean-Luc Mélenchon	Radikal Sol	Yeni Bir Dünya Mümkün	Boyun Eğmeyen Fransa
Nathalie Arthaud	Radikal Sol Marksist	İşçilerin Kampı	İşçi Mücadelesi
Philippe Poutou	Radikal Sol Anti-Kapitalist	Anti-Kapitalist Acil Durum	Yeni Antikapitalist Parti
Fabien Roussel	Radikal Sol Komünist	Mutlu Günlerin Fransası	Komünist Parti

Merkez sağ adayların programlarında, radikal sağ adaylarda olduğu gibi, sosyokültürel konular baskın olarak işlenmiştir. Her ne kadar programlarda sosyoekonomik konulara da vurgu yapılsa dahi önerilen politikaların kamuya maliyeti göz önüne alındığında bu politikalar gerçekleştirilmesi güç ve popülist nitelik taşımaktadır zira Fransa'nın kamu borçları, 2020-2021 arasında Macron hükümetinin izlediği genişletici para politikası neticesinde kamu harcamalarının Gayri safi yurt içi hasılaya oranı %110'u aşmıştır (Insee, 2022). Dolayısıyla, merkez sağ adayların vaatleri arasında bulunan asgari ücretin artırılması, sosyal yardımların genişletilmesi gibi hususlar, Fransa'nın mevcut ekonomik koşullarında gerçekleştirilmesi güç durmaktadır. Nitekim, 2022'den itibaren Macron hükümeti daraltıcı para politikasına dönerek kamu harcamalarını kısımaya çalışmaktadır. Dolayısıyla Macron seçim öncesi ve sonrasında verdiği ekonomik vaatleri hâlihazırda gerçekleştirilememektedir. Buna verilebilecek en güncel örnek, Macron'un Ağustos 2022'de Sorbonne'da yaptığı konuşmada, hiçbir genç eğitimcinin kariyerine Eylül 2022'den itibaren aylık 2000 Euro'nun altında başlamayacağı vaadidir (Le Figaro & AFP, 2022). Ancak, bu vaat Aralık 2022 itibariyle henüz dahi gerçekleştirilemediği gibi yüksek enflasyondan kaynaklanan kayıplar çalışanların maaşlarına yansıtılamamıştır.

Radikal sol adayların vaatlerine gelince, burada daha çok kapsayıcı bir popülizm söz konusudur. Merkez sol adayların programlarında ise sosyoekonomik vaatler oldukça baskın durumdadır. Radikal sol sosyopolitik meselelerin çözümünü uç noktalarda aramaktadır. Örneğin, Mélenchon, iktidar olması halinde 6. Cumhuriyet'i kurmayı vaat etmiştir. Fransa'da Cumhuriyetlerin numaralandırılması anayasa değişikliği dahilinde olmaktadır. Buna göre ilk Cumhuriyet 1789 Devriminden sonra meşruti monarşinin ilgası ve Cumhuriyet anayasasıyla kurulmuştur. İkinci Cumhuriyet, 1848'de sosyoekonomik devrimlerin yaşandığı bir dönemde kurulmuştur ancak yalnızca 1852'ye kadar varlığını koruyabilmiş ve yerini Louis-Napolyon Bonaparte'in darbesiyle İkinci İmparatorluğa bırakmıştır. Üçüncü Cumhuriyet ise Cumhuriyetçi kanadın siyasete hâkim olmasıyla 1870 yılında ilan edilmiş ve geçerliliğini 1940'a kadar koruyabilmiştir. Dördüncü Cumhuriyet, İkinci Dünya Savaşı sonrasında 1946 yılında tesis edilmiştir. Ancak parlamenter sistemi benimseyen bu Cumhuriyet, özellikle sömürgelerin bağımsızlık aradığı dönemde istikrar sağlayamamıştır ve 1958'de de Gaulle sömürgelerin bağımsızlık arayışını bastırmak ve özellikle de 1954-1962 Cezayir Savaşı'nı daha rahat kumanda edebilmek için beşinci Cumhuriyeti ilan etmiştir. 1962'de de Gaulle, Cumhurbaşkanı'nın halk tarafından seçilmesini ve parlamentonun yetkilerinin kısıtlanmasını içeren bir referandum tertip ederek Fransa'yı resmen yarı başkanlık sistemine geçirmiştir. Mélenchon ise 1958 Anayasası ile kurulan beşinci Cumhuriyet'in sosyal devlet vazifesini tam olarak yerine getiremediğini sıklıkla vurgulamaktadır. Altıncı Cumhuriyet projesi bankaların ve büyük şirketlerin millileştirilmesini içerir. 2022 programında da bu projeden geniş şekilde bahsetmektedir.

Yukarıda ele alınan hipotezlerin doğrulanmasında ilk olarak radikal sağ ve sağ, daha sonra radikal sol ve sol adayların programları incelenecektir.

5. Fransa'da Radikal Sağ ve Sağ Siyasilerin Programları: Dışlayıcı Popülizm ve Sosyokültürel Motifli Popülizm

Radikal sağ adayların programları sosyoekonomik öğeler barındırmakla beraber daha çok sosyokültürel unsurlar üzerinden şekillenmektedir ve göçmen karşıtı vaatler içererek güvenlik politikalarını ön plana koymaktadır:

Le Pen seçim programında kadın kimliğini öne çıkartan bir strateji izlemiştir. Slogan olarak “devlet kadını” ifadesini seçmesi ve bir anne, kadın ve Fransız olarak çocuklarını güvensiz bir ortama teslim etmek istemediğini vurgulamıştır. Popülist söylemlerinin bir parçası olarak Fransa'nın geçmişteki gücüne göndermeler yapmaktadır. Güçlü devlet projesi çerçevesinde Le Pen'in göçmenlere karşı sıfır tolerans siyaseti uygulamayı hedefler: “Fransa'nın her metre karesinde sıfır toleransla Fransız suçluları hapse, yabancı suçluları ise uçaklarla göndereceğim” derken göçmenlik konusunda aile birleşimini yasaklayarak sosyal yardımlardan sadece Fransız vatandaşlarının yararlanmasını sağlamayı vaat etmektedir. (CNCCEP, 2022) Programında, bu siyasetin uygulanmasının Fransız yaşam tarzının ve değerlerinin korunması için hayati öneme haiz olduğunu belirterek, radikal eğilimleri bulunan camileri kapatarak, İslam'a karşı bir savaş açacağını bildirmektedir. Böylelikle, “Fransa'ya ve Fransızlara saygı duyulmasını” hedeflemektedir.

Kültürel unsurların baskın olduğu söz konusu siyasi popülist model, çalışmanın teorik analizinde vurgulanan noktalarla uyum içerisindedir. İlk olarak halkın egemenliği meselesi, Le Pen'in programında, ulusal egemenliğe saygı göstermeyen mevcut yönetici elitlere karşı tekrar tekrar işlenmektedir. Le Pen, “Gücü tekrar halka teslim edeceğiz”, “Fransa'ya gücünü ve egemenliğini tekrar kazandıracamız”, “Ulusal mirasımıza sahip çıkacağız” gibi söylemleriyle dikey düzlemde popülizm yaparak “halk karşısındaki elitler” imajı yaratmaya çalışmaktadır. Avrupa ve uluslararası sistemde gücünü kaybeden Fransa'ya eski gücünü tekrar kazandırmayı istemektedir. Yatay düzlemde ise Müslümanlar ve göçmenler üzerinden aşırı milliyetçi bir dil kullanarak “biz ve onlar” ayrımını gündemde tutmaktadır.

Le Pen'in seçim programında ekonomik meseleler üzerinden de popülizm yapmaktadır. 2017-2022 arasında Macron yönetiminde yaşanan iktisadi zorluklara ve emeklilik yaşının 65'e uzatılması konularına değinerek her aileye aylık 200 Euro yardım, emeklilik yaşını 60'a sabitleme, 30 yaşına kadar gençlere vergi muafiyeti, öğrencilere yardım gibi popülist vaatlerde bulunmaktadır. İktisadi vaatlerini “vatansever iktisadi siyaset planı” dahilinde seçmene sunmaktadır. Sonuç olarak Le Pen programını “Marine'ye oy vermek size ülkenizi ve alım gücünüzü geri kazandırır, oy vermemek Macron'u tekrar seçtirir” şeklinde özetlemektedir. (CNCCEP, 2022) Bu söylemler, popülist liderler krizleri gündemde tutarak siyasi argümanlarını güçlendirir, tezini doğrulamaktadır. Böylelikle seçmenlere kurulu düzen partilerine karşı bir alternatif olduklarını hatırlatmaktadır.

Politik kariyeri bulunmayan ve 2022 seçimlerin sürpriz adayı Zemmour'un programı baskın olarak sosyokültürel öğelerden oluşmaktadır ve programında göçmenlere karşı güvenlik siyasetinin önemi merkeze oturtulmuştur. Zemmour, medyatik kimliği ile göçmenler meselesi üzerinden mütemadiyen polemik yaratan bir gazetecidir. 2021'de yayınladığı *Fransa Henüz*

Son Sözü'nü Söylemedi kitabı, en çok satanlar arasında yer almaktadır (Saget, 2021). Dolayısıyla gazetecilik kariyeri ve yayınladığı kitaplar 2022 başkanlık seçimlerinde fikirlerini aktarmasını kolaylaştırmıştır. Le Pen'i dahi yeterince sert bulmayarak sıklıkla eleştiren Zemmour, izlediği siyasi strateji sayesinde ilk turda %7 oya ulaşabilmiştir. Her ne kadar Le Pen ikinci turda başkan seçilmesi halinde Zemmour'u ekibine dahil etmeyeceğini beyan etse de Zemmour seçmenlerinden ikinci turda Le Pen'i desteklemelerini istemiştir (C. Martin, 2022; Public Sénat, 2022). Bu durum Le Pen'in partisinin imajını düzelterek daha ılımlı bir çizgi izlemeye çalışmasıyla açıklanabilir. Zemmour'un hamlesi ise daha ideolojiktir. Bu olguyu Pierre (Martin, 2022) 2022 seçimlerinin zemurlaşması (*zemmourisation*) olarak ifade etmektedir.

Zemmour programına aile geçmişinden örnekler vererek başlamaktadır. Programda, sosyal ve etnik kökenine vurgu yaparak sosyokültürel öğelerin altını çizer:

Ben orta halli bir ailenin çocuğu olarak Paris'in banliyösünde doğup büyüdüm, kira ödemedede zorlandığımız için icra memurları kapımızı çaldı, biz zengin değildik, çabalayarak ve hak ederek buralara geldik. Cezayir Yahudileri olarak Fransa'ya gelen ailem oldukça şanslıydı ve bana bu ülkeyi sevmeyi, saygı göstermeyi ve savunmayı öğrettiler. Ne yazık ki Fransa artık çok değişti. Sosyal lojmanlarda barış içinde yaşayan Fransızlar, İtalyanlar, İspanyollar, Portekizliler, Ermeniler tanıdım. Ancak aile birleşiminden sonra, düzensizliğin doğuşunu gördüm, buralara suç yerleşti ve kimlik silindi" ... "Hiçbir politikacının yapmaya cesaret edemediğini yapacağım: göçe son vermek, düzeni tesis etmek ve vergileri indirmek. (CNCCEP, 2022)

Esasen seçim sloganı "*Reconquête*" (yeniden fetih) olan Zemmour'un bu tutumu direkt olarak İslam karşıtlığına bağlı ırkçılıkla açıklanabilir ve bu siyasi tutumun altında tarihi rövanşizm ve medeniyetçi bir yaklaşım yatmaktadır. *Reconquête* sloganı aslında İber yarımadasında, 15. Yy'da gerçekleşen *Reconquista* hareketine atıf yapmaktadır. *Reconquista* hareketi, Endülüs Devleti'ni yıkmaya çalışarak bölgede yaşayan Müslüman varlığını ortadan kaldırmaya yönelik Hıristiyan İspanyol akınlarıdır. Ancak 1492 yılında Endülüs Devletinin yıkılmasının ardından hâkimiyetini pekiştiren İspanyollar, yalnızca Müslümanları değil sonradan Sefarad olarak adlandırılan Yahudileri de İspanya'dan sürmüşlerdir. Dolayısıyla Yahudi kimliğine atıf yapan Zemmour'un *Rençoquête* sloganı başlı başına paradoksal nitelikte olup medeniyetçilik ekseninde kurguladığı popülizmin bir parçasıdır.

Diğer radikal sağ eğilimli aday olan Dupont-Aignan'ın programı da Le Pen ve Zemmour'un siyasi vaatlerine oldukça benzer nitelikler taşımaktadır. Program, siyasi eksende AB ve NATO karşıtlığı ve daha fazla demokrasi vaat etmektedir. Aday, Fransa'nın AB içindeki yerini sorgulayarak iç hukukun AB hukukunun üzerinde tutulması için referandum yapmayı hedeflemektedir. NATO'dan çıkarak Fransa'nın askeri kapasitesini artırmaya yönelik politikaları hayata geçirmeyi istemektedir. Le Pen ve Zemmour gibi Dupont-Aignan da yabancı kaçakları ve suçluları geri göndererek göçmen baskısından kurtulmayı programında not etmektedir. Böylelikle güvenliğin sağlanarak düzenin tekrar tesis edileceğini söylemektedir. Diğer taraftan, Dupont-Aignan mevcut

Fransa demokrasinin başlıca problemlerinden olan beyaz oy meselesine hukukî bir statü vererek meşrulaştırmayı ön görmektedir. Hâlihazırda seçimlere giren adayları protesto amacı taşıyan beyaz oy hiçbir adaya verilmeyen boş ve geçersiz oyu temsil eder ve hukukî karşılığı yoktur. Lassalle'in programında da yer alan beyaz oyun yasallaştırılması aşağıda da açıklandığı üzere katılım sorunu yaşayan temsili demokrasilerin meşruiyet krizi yaşamasına yol açabilecektir. Dolayısıyla pratikte uygulanması oldukça zordur.

Merkez sağda siyaset yapan Lassalle'nin siyasi programı da yukarıda ele alınan adayların programlarıyla benzerlikler taşımaktadır. Programı siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik hedefler taşımaktadır. Lassalle de Fransa'nın AB içindeki yerini sorgulayarak siyasi ve malî olarak Fransa'nın daha egemen bir devlet olması gerektiğini düşünmektedir. NATO'dan çıkmak için Fransız ordusunu güçlendirecek bir plan sunmaktadır. Diğer taraftan, Lassalle'ye göre Fransız demokrasisi bir kriz yaşamaktadır ve bu krizi aşmak için yurttaşlara daha fazla katılım olanağı vermek gerekmektedir. Buna göre, vatandaş inisiyatifi referandumu, beyaz oyun tanınması gibi siyasi enstrümanlarla katılımcı demokrasiyi geliştirmeyi hedeflemektedir. Ancak vatandaş inisiyatifi referandumu temelinde sarı yekeklilerin istekleri arasında olan temsili demokrasinin katılımcı yanını artırmaya yönelik bir çözüm olarak görülse de teknik nedenlerle gerçekleştirilmesi oldukça güçtür. Bu haliyle siyasi vaatleri "biz ve onlar" sistematığı üzerinden siyasi elitlerin temsiliyet kabiliyetini sorgulayan bir popülizm ortaya koymaktadır zira Fransa'da seçimlere katılmama oranları göz önüne alındığında (özellikle yerel seçimlerde) beyaz oyun hukukileştirilmesi seçilmişlerin meşruiyet krizi yaşamalarına neden olabilecektir. Örneğin Fransa'da 2021 bölge seçimlerine katılmama oranı %65 olarak gerçekleşmiştir. Bu sonuçtan hareketle beyaz oy kullananların oranının %51 olması varsayımında seçimlere katılan adayların hiçbiri bölge meclislerinde görev alamayacaktır. Sonuç olarak beyaz oyun tesisi katılımın düşük olduğu ülkelerde meşruiyet krizine dönüşebilir.

Lassalle'nin ekonomik vaatleri de gerçekleştirilmesi güç niteliktedir. Lassalle, asgari ücreti net 1.400 Euro'ya çıkartmak, akaryakıt üzerindeki katma değer vergisini %20'den 5.5%'e indirmek, su ve elektrik fiyatlarını kontrol etmek, Fransa'nın tekrar sanayileşmesi için plan belirlemek, nüfusu 15.000'nin altında olan bölgelere şirketler kurmak, Macron'un kaldırdığı servet vergisini tekrar getirerek vergi kaçırılmasını önlemek, öğrencilere 20.000 Euro %0 faizle kredi sağlamak, enflasyona karşı anayasal tedbirler almak gibi vaatler ortaya koymaktadır. Fransa'da 2021 itibariyle kamu borçlarının gayrisafi yurt içi hasılaya oranının %6.5 artarak %112,9'a ulaşması (Insee, 2022) Lassalle'in ekonomik vaatlerinin Fransız maliyesine ek yükler getireceği ortadadır. Dolayısıyla yukarıda da açıklandığı gibi Fransa'nın mevcut ekonomik durumu nedeniyle bu vaatlerin gerçekleştirilmesi oldukça güçtür.

Daha önce çeşitli bakanlık görevlerinde bulunmuş ve şu an ile de France bölge yöneticisi olan Pécresse'in seçim programı da Le Pen ve Zemmour'un söylediklerinin tekrarı niteliğindedir. Bu itibarla, Pécresse, her ne kadar merkez sağ partiden aday olsa da ortaya attığı fikirler radikal sağdan farksızdır. Programını yirmi beş noktada özetleyen Pécresse de göçmenlere kota getirerek aile birleşimini yasaklayacağını ve cezalarını çektikten sonra mahkûm olmuş yabancıları ülkeden

atacağını belirtmektedir. Ayrıca İslam karşıtlığını ön plana koyarak seçim bürolarında, okul çıkışlarında, spor müsabakalarında ve mahkemelerde baş örtüsünü yasaklamayı vaat etmektedir. Güvenlik eksenli ve sosyokültürel motiflere dayanan fikirlerin ardından gettolaşmayı önlemek için de projeler sunmaktadır. 2021 Bölge seçimlerindeki vaatlerinden birisi olan sosyal konutların azaltılmasını ve belediye polislerinin silahlandırılması vaatlerini başkanlık seçimi programına da dahil etmiştir (Yıldırım, 2021). Abbé Pierre Kuruluşunun (2021,s.12,334) yayınladığı rapora göre Fransa genelinde Kasım 2020 itibarıyla en az 300 bin evsiz insan yaşamaktadır ve sosyal konutların artırılması gerekir. Péresse'in daha fazla konut inşa etmeme ve güvenlik önlemlerinin artırılması vaadi sağ görüşlü seçmenden oy almaya yönelik popülist bir söylem stratejisine (*discursive strategy*) (Shapiro, 1990) işaret eder.

2017 seçimlerinde siyasi çizgisi net bir şekilde belli olmayan Macron'un 2022 seçim programı incelendiğinde daha çok sağ eğilimli yaklaşımlar ortaya koyduğu gözlemlenmektedir. Bu noktada Macron'un siyasi pozisyonuyla ilgili söylemleri çelişkilerle doludur. Temmuz 2016'da "solcuyum, sol benim tarihim, sol benim ailem" derken Ağustos 2016 yılında yayınladığı bir tivitte "bugün gerçek ayrım muhafazakârlar ve ilericiler arasındadır" diyerek siyasi bir polemik başlatmıştır (BFMTV, 2016; Emmanuel Macron [@emmanuelmacron], 2016). Macron'un hangi kampa ait olduğu konusu 2017 Başkanlık seçimleri sırasında daha da tartışılır bir konu haline gelmiştir zira 2017 Başkanlık kampanyası sırasında "solun ve sağın ve hatta ortanın en faydalı noktalarını birleştirmek istiyorum" diyerek aslında ne sağ ne de sol ideolojide siyaset yapacağını beyan etmiştir (Gendron, 2017). 2017-2022 arasındaki faaliyetlerine bakıldığında kendisinin liberal sağ eksenli siyaset yaptığı söylenebilir. Servet vergisi gibi devlet maliyesinin önemli kalemlerini oluşturan dolaysız vergileri kaldırarak, ekolojik dönüşüm siyaseti dahilinde akaryakıt vb. alanlarda dolaylı vergileri artırması halkın alım gücünü düşürürken en zengin kesimin daha da zenginleşmesine yol açmıştır (Garric ve Mandard, 2021). Sarı yeşilliler ve Korona krizi ile popülerliğini kaybeden Macron halk tarafından "zenginlerin başkanı" olarak anılmaktadır.

Bu çerçevede Macron'un 2022 seçim kampanyası da radikal sağ ve sağ adaylarıinkiyle benzer unsurlar taşımaktadır. Macron, programında sosyal, ekonomik ve siyasi pakt olarak üç formül önermektedir. Sosyal pakt toplumun her kesimini kapsamayı hedefler. Buna göre, gençlere ekolojik olarak daha yaşanabilir bir Fransa vaat ederek "bir genç bir çözüm" sloganıyla genç işsizlik oranını azaltacağını söyler. Yaşlılar için ise en az yaşlılık maaşının 1100 Euro'ya çıkaracağını vaat ederken emeklilik yaşının 65 olacağı noktasında taviz vermemektedir. Ekonomik pakt ise çeşitli vergi indirimlerini, üretimin artırılması ve konutların ekolojik dönüşüm çerçevesinde yenilenmesini içermektedir. Siyasi paktta gelince Schengen bölgesini reforma sokacağını ve Fransa'nın sınır kontrolünü artıracığını beyan etmektedir. Uzun dönemli oturum izinlerinde Fransızca bilinmesi şartı getireceğini bildirmektedir. Bunun devamında ise popüler bir konu olan göçmenler meselesini ele almaktadır. Siyasi pakt dâhilinde asayişî güçlendirerek İslam'la mücadele etmeyi vaat eder. Görüldüğü üzere İslam ile mücadele güvenlik politikaları nezdinde değerlendirilmektedir.

Radikal sağ adayların ve sağ adayların seçim vaatleri baskın olarak sosyokültürel öğeler üzerinden kurgulanmıştır. Sosyoekonomik unsurlar ise kamu maliyesinin kırılganlığı, korona salgının yarattığı sosyal ve ekonomik maliyet ve enerji krizi gibi konular göz önüne alındığında gerçekleştirilmesi oldukça zor vaatlerdir. Bununla beraber, radikal sağ adayların ortaya koydukları sosyokültürel siyaset dışlayıcı popülist stratejisi üzerinden şekillenmektedir. Böylelikle hem yatay hem de dikey düzlemde “biz ve onlar” söylemini benimseyerek bazı adaylar AB ve NATO karşıtlığını ön planda tutmaktadırlar. Diğer taraftan seçim programları göçmenlerle ve İslam’la güvenlik tedbirleri çerçevesinde mücadeleyi hedeflemektedirler. Aşağıda da gösterileceği üzere radikal sol ve sol adayların programları sosyoekonomik tabanlı olup kapsayıcı bir popülist strateji etrafında tasarlanmıştır.

6. Fransa’da Radikal Sol ve Sol Siyasilerin Programları: Kapsayıcı Popülizm ve Sosyoekonomik Motifli Popülizm

Radikal solun sembolik temsilcilerinden Mélenchon’un siyasi programı Fransa’da VI. Cumhuriyeti kurmayı vaat eder. Bu haliyle program, kurulu düzene ve partilerine karşı radikal bir çözüm sunmaktadır. Mélechon’a göre V. Cumhuriyet vatandaşlara sosyal olarak kötü davranmaktadır ve onurlu bir yaşam için VI. Cumhuriyeti kurarak kadın-erkek eşitliğini gerçek manada sağlamak gereklidir. Dahası, V. Cumhuriyet’in siyasileri küreselcilere hizmet ederek finans çevrelerinin ve en zenginlerin hizmetindedirler. Irkçılığı, antisemitizmi ve Müslümanlara karşı nefreti net bir şekilde reddettiğini beyan etmektedir. Bunun devamında ise Başkanlık programını baskın olarak sosyoekonomik vaatler oluşturmaktadır. Onurlu bir şekilde yaşamak için asgari ücretin net 1.400 Euro’ya yükseltileceğini vaat eder. Akaryakıt ve temel ihtiyaç maddelerinin fiyatlarını sabitlemeyi ön görmektedir. Halihazırda haftada 35 saat olan çalışma süresini 32’ye indirmeyi ve emeklilik yaşını 60’a çekmeyi istemektedir. Kamuda sözleşmeli olarak çalışanlara kadro vaat etmektedir. Eğitim alanında ise reformlar yaparak her öğrenciye ayda 1063 Euro vereceğini söylemektedir. Aynı zamanda Macron’un kaldırdığı servet vergisini tekrar getireceğini bildirmektedir. Diğer taraftan sağlık sektörünü güçlendirerek Sosyal Güvenlik Kurumu’nun tüm sağlık harcamalarını ödeyeceğini vaat etmektedir. (CNCCEP, 2022)

Ekolojik meseleler ise kampanyasının diğer ana konularından birisidir. Buna göre, 2050 yılına kadar %100 yenilenebilir enerjiye geçerek nükleerden tamamen çıkmayı hedeflemektedir. Gıda alanında bir devrim yaparak işlenmiş gıdaları ve hayvanlara yapılan eziyetleri ortadan kaldıracığını söylemektedir. “Dünyayı değiştirmek için önce Fransa’yı değiştirmeliyiz” sloganı siyasi programını özetlemektedir. (CNCCEP, 2022) Diğer taraftan dünya düzeninin, özellikle Rusya-Ukrayna Savaşı ile değişmeye başladığını belirterek Fransa’nın hiçbir kampta yer almayarak de Gaulle, Mitterrand ve Chirac’ın yaptığı gibi nötr bir uluslararası politika uygulamak istemektedir. Dahası bağımsız olmak için AB müktesebatı çerçevesinde imzalanan anlaşmalara uyulmayacağını net bir şekilde belirtmektedir.

Diğer radikal sol adayların programları tema olarak Mélenchon'un programıyla özdeş niteliktedir. Yalnızca ekonomik vaatler daha fazla abartılmıştır. En önemli farklılık Mélenchon'un Sovyet Rusya'ya ve Komünizm geçmişine atıf yapmaktan kaçınmasıdır. Bunun yerine Mélenchon seçim kampanyasında daha çok 1789 Fransız Devrimi'ne, 1871 Paris Komününe atıflar yapmaktadır zira Mélenchon Fransa Komünist Partisi'yle arasına mesafe koyarak kendi siyasi hareketinin bağımsızlığını vurgulamaya çalışmaktadır. Bu doğrultuda Mélenchon "halk", "Fransızlar", "Fransız halkı" gibi kavramları sıklıkla kullanarak sınıf çatışması gibi Marksist terminolojiyle ilintili ifadelerden kaçınmaktadır. Böylelikle gençlerin daha hassas olduğu ekolojik sorunlara da kampanyasında yer vererek BFH'nin daha geniş kitlelere ulaşmasını hedeflemektedir. Ancak diğer radikal sol adaylar sınıf çatışması, anti-kapitalizm gibi kavramları programlarında yoğun olarak işlemektedir. Örneğin Arthaud'a göre: "Çevreyi korumak için kapitalistlerden gücü geri almak gerekir. Dünyayı korumak için rekabete son vermek ve kapitalist yağmayı durdurmak gereklidir". (CNCCEP, 2022) Aynı zamanda göçmen karşıtlığına son vererek göçmenlere oy verme hakkı tesis edeceğini vaat etmektedir.

Antikapitalist Philippe Poutou'nun da söylemleri Arthaud'a benzerdir. İktisadi sorunların temeline Macron'u koyarak sosyokültürel meseleleri karmaşık hale getiren sağ ve radikal sağı eleştirmektedir: "Macron'un sağında Péresse koşuyor, onun ardında da cinsiyetçi, ırkçı ve ulusalcı aşırı sağ ve bizim zorbaların hırsına karşı birleşmeye ihtiyacımız var". (CNCCEP, 2022) Bunu sağlamak için de antikapitalist bir proje sunmaktadır. Poutou'ya göre zenginler fakirlerin emeklerini çalmaktadır; kapitalizm bir savaştır ve uluslararası dayanışma zaruridir. Ekonominin kontrolünü ele almayı önererek büyük firmaları kamulaştırmayı istemektedir. Ekolojik geçişi tam olarak sağlamak için tam organik üretimin gerekliliğine inanmaktadır. Poutou'nun programında asgari gelir vaadi ise 1800 Euro olarak belirlenmiştir. Haftalık çalışma gününü dört güne ve çalışma saatini 28'e kadar indireceğini bildirmektedir. Bunun yanında Mélenchon gibi Poutou da Sosyal Güvenlik Kurumu'nun tüm sağlık hizmetlerini ödeyeceğini vaat eder.

Poutou'nun programında siyasi ve sosyal olarak ise göçmen konusunda ve demokratik katılım meselelerinde de radikal çözümler göze çarpmaktadır. Mélenchon'un programında olduğu gibi Poutou da V. Cumhuriyeti ilga ederek işçi dünyasına ait bir cumhuriyet kurmayı istemektedir. Bu siyasi projede oy verme yaşının 16'ya düşürülmesi, patronların gücünün kontrolü için iş sektörlerinde işçi meclisleri tesis edilmesi, polislerin silahsızlandırılması, hapis cezasına alternatif cezalar gibi gerçekleştirilmesi oldukça zor fikirler yer almaktadır. Göçmen meselesinde ise Poutou, Fransa'ya gelen herkese yerleşme hakkı ve oy kullanma hakkı verileceğini, İslam karşıtı ırkçı yasaları kaldıracığını beyan etmektedir. Bu çerçevede, herkese yerleşme ve oy hakkı göz önüne alındığında kapsayıcı bir popülist strateji izlenmiştir.

Roussel'in başkanlık seçimleri için hazırladığı programa bakıldığında ekolojik, ekonomik ve sosyal meselelerin ön planda olduğu gözlemlenmektedir. Buna göre, diğer radikal sol adaylara göre biraz daha ılımlı vaatler söz konusudur. Örneğin, Mélenchon'un aksine Roussel, nükleer enerjiden tamamen çıkmak yerine yenilebilir enerjinin payını artırarak Fransa'nın egemenliğini pekiştireceğini söylemektedir. Asgari ücret konusunda 1500 Euro net ödeme vaat ederek emeklilik

yaşını 60'a çekeceğini beyan etmektedir. Poutou'nun aksine tüm büyük şirketleri kamulaştırmak yerine bankacılık ve sigortacılık sektörlerindeki şirketleri kamulaştırmayı öngörmektedir. Buna paralel olarak kamuya memur alımlarının artırılacağını söyleyerek neo-liberal ve yeni yönetimi (*neo-menegarialism*) yaklaşımlardan uzaklaşan bir idari yapı hedeflemektedir. Bu son nokta popülist stratejinin üzerinde durduğu elit ve alanında uzman bürokrat (teknokrat) karşıtı siyasetin ürünüdür. Elitlere karşı "biz" yani halk retoriği benimsenmektedir. (CNCCEP, 2022)

Siyasi olarak kapsayıcı popülist stratejisini ise Fransa'nın sol geleneğine uygun şekilde Cumhuriyet'in evrensellik ilkesi etrafında tekrar yapılandırılması gerektiği noktasında kurgulamıştır. Ancak Poutou'nun programında görüldüğü üzere bu evrensellik göçmenleri kayıtsız, şartsız kabul eden bir siyasi yapı değildir. Bunun yerine, laiklik ilkesi Roussel'in programında sıklıkla vurgulanmıştır. Öyle ki 1905 dernekler yasasını tam ve katı şekilde uygulayacağını beyan eder. İslam ve göçmenler hususunda herhangi bir konuya direkt olarak değinmeyen Roussel ırkçılığın ve Yahudi düşmanlığının katı şekilde cezalandırılacağını altını çizmektedir. Roussel "*ben bir ch'ti'yim*" gibi popülist ifadelerle alt tabaka sosyal gruba mensup biri olduğunu vurgular. Böylelikle halkı tanıyan, halkın içinden gelen bir siyasi olduğunu seçmenlere hatırlatmaktadır. Anne Hidalgo da Roussel gibi kökenlerine vurgu yapan bir siyasi program ortaya koymaktadır.

2014'ten bu yana Paris Belediye başkanlığı görevinde bulunan Anne Hidalgo'nun siyasi programı yukarıda programları incelenen adayların vaatlerinin bir sentezi görünümü vermektedir. Hidalgo'nun programında siyasi, ekonomik, sosyal ve ekolojik sorunlar ön planda tutulmuştur. Siyasi düzlemde Avrupa'yı güçlendirmeyi vaat ederken önce Fransa'nın güvenliğinin ve demokrasisinin sağlanması gerektiğini düşünmektedir. Hidalgo da Lassalle'nin vaat ettiği gibi vatandaş inisiyatif referandumunu tesis etmek istemektedir. Bunun için yerleşmeyi güçlendirerek bölgelere ve illere daha fazla yetki aktarımında bulunmayı hedefler. Roussel gibi Hidalgo da Cumhuriyet değerlerinin, özellikle de laikliğin, önemini altını çizmektedir. Poutou'nun programında yer alan seçmen yaşının 16'ya indirilmesi Hidalgo'nun da vaatleri arasında yer almaktadır.

Siyasi boyutta radikal sol adaylardan ayrılan bir husus olan ve sağ adayların programında sıklıkla yer alan şehirlerde güvenlik meselesi üzerine eğilmektedir. Ancak, Hidalgo, güvenlik sorununu sağ adaylar gibi orta ve orta-üst kesimin oylarını almak için değil aksine alt sosyal grupların, kadınların ve şiddetten etkilen bireylerin güvenliğini artırmak için ele almaktadır. Roussel'in programında olduğu üzere Müslümanlar nezdinde ihtiyatlı bir üslup kullanarak her türlü ayrımcılıkla, cinsiyetçilikle, ırkçılıkla ve Yahudi düşmanlığı ile mücadele etmeyi vaat etmektedir. Roussel'in de yaptığı gibi Hidalgo da kökenlerine vurgu yaparak popülist bir söylem geliştirmektedir:

Bulduğum yeri Cumhuriyet'e ve ebeveynlerime duyduğum aşka borçluyum. Bu Cumhuriyet bana ve herkese şans tanımaktadır. Ben, Franco diktatörlüğünden ve sefaletinden kaçmış İspanyol kökenli işçi bir ailenin kızıyım. Cumhuriyet'i seçtim ve

onu seviyorum. Çocuklarımızın da aynı şanstı yararlanmasını istiyorum... Yıllardan beri tüm dünya liderleriyle temas halinde olan bir devlet kadınıyım... 20 yıldan beri yerel yöneticilik yapıyorum ve Fransızların günlük hayatlarını ve ülkemizin gerçeklerini biliyorum. (CNCCEP, 2022).

Roussel ve Hidalgo'nun kökenlerine vurgu yapmaları Zemmour'un alt kimlik olarak benimsediği Yahudi kimliğine göndermeler yapmasından farklılaşmaktadır. Zemmour, üst kimlik olarak Fransız kimliğini göçmen ve İslam karşıtlığı üzerinden medeniyetçi zemine oturtarak kutuplaştırıcı bir siyaset izlemiştir. Bu haliyle "biz ve onlar" çatışmasını ön plana koymaktadır. Ancak, Roussel ve Hidalgo Cumhuriyet'in evrensel niteliğinin kendilerine siyasi alanda fırsat sağladığının altını çizmektedir. Bu strateji siyasilere iki geri dönüş sağlamaktadır: İlk olarak, Fransız kamuoyunda hassaslaştırılan İslam ve Müslümanlık konularını fazla dile getirmeden kapsayıcı ve özellikle anayasal tanıma dayalı olan Fransız kimliği altında çözmeye çalışmaktadırlar. Burada laiklik ilkesi bu siyaseti meşrulaştırmaya yönelik olarak kullanılmaktadır. İkinci olarak ise kapsayıcı popülizmi antisemitizm üzerinden sağlamaya çalışarak etnik gruplara saygılı olduklarının altını çizmektedirler. Dolayısıyla Fransa kamuoyunun güncel sorunu olan İslam ve Müslümanlar üzerinde geleneksel solun ikna edici siyaset üretmediği söylenebilir. Ancak (Darrigrand, 2022) vurguladığı üzere 2022 seçimlerinin belirleyici unsuru sosyokültürel öğeler, bunun da özelinde İslam ve göçmen sorunları olmuştur. Merkez solun savunduğu Cumhuriyetin evrenselliği ilkesi bu iki temel sorun nedeniyle silikleşmektedir. Seçimlerde solun kayda değer bir başarı sağlayamamalarının bir nedeni de buna bağlanabilir.

Hidalgo ekonomi boyutunda ise yaklaşık 1500 Euro'luk bir asgari ücret hedeflemektedir. Kadın-erkek arasında ücret eşitliğini vurgulayarak göreve gelir gelmez diğer meslek gruplarında maaş artışı için müzakerelere başlamayı vaat eder. Tüm sol görüşlü adaylar gibi Hidalgo da emeklilik yaşını 62'ye çekerek emeklilik ve yaşlılık maaşlarını artırmak istemektedir. Çevre politikaları çerçevesindeyse karbon salınımını düşürecek fikirler ileri sürmektedir. %100 yenilebilir enerjiye geçişi, organik tarıma desteği, elektrikli araçların yaygınlaştırılmasını ve doğaya zarar verenlerin cezalandırılması için uluslararası ceza mahkemesi kurmayı vaat etmektedir. Sosyal politikalar dahilinde sağlık sisteminin geliştirilmesinin yanında, Hidalgo, yılda 150.000 yeni sosyal konut inşa edeceğini ve konut arzı sınırlı olan yerlerde kiralara tavan fiyat belirleyeceğini beyan eder. Ancak 2014'ten bu yana Paris belediye başkanlığı yapan Hidalgo Paris'teki konut problemine ve aşırı yüksek kira sorununa herhangi bir çözüm bulamadığı gibi metrolarda, tren garlarında ve viyadüklerin altında çadırlarda yaşayan göçmenler ve evsizler için de durum değişmemiştir.

Bu haliyle Hidalgo'nun sosyoekonomik vaatleri popülist bir nitelik taşımaktadır ve belediye başkanlığı dönemindeki eylemleriyle çelişki içerisindedir. Örneğin toplu taşımanın bir parçası olan ve abonmanlık sistemiyle vatandaşların hizmetine sunulan elektrikli arabaların (autolib) yeteri kadar getiri elde etmemesiyle nedeniyle 2018 yılında hizmetten kaldırılması Hidalgo'nun elektrikli arabaları yaygınlaştırma vaadiyle çelişki içerisindedir (Actu.fr, 2018). Aynı şekilde, Fransa'nın en eski nükleer reaktörlerini barındıran Feisenheim nükleer santralinin kapatılacağını seçim vaadi olarak veren ve Hidalgo'yla aynı partide siyaset yapan Hollande seçim vaadini

yerine getirememiştir. Fransa Elektrik İdaresi (EDF) ve hükümet arasında bir güç çekişmesine dönen konu Deront, Evrard ve Persico (2018, s.273) tarafından hükümetin zayıflığı şeklinde yorumlanmıştır. Santralin 2020’de kapatıldığı göz önüne alındığında ulusal boyutta yürütülmeye çalışılan ekolojik dönüşümün kurumsal ayağı oldukça karmaşık bir yapı sergilemektedir ve başkanın yetkilerini aşan bir nitelik taşımaktadır. Aynı şekilde, ekolojik dönüşüm projesinin bir parçası olan emisyon değerlerinin düşürülmesi meselesinin mevcut hükümet tarafından sağlanamadığı göz önüne alındığında Fransa’nın bu konuda henüz yeteri kadar politika geliştiremediği gözlemlenmektedir. Aykut ve Evrard (2017) Almanya ve Fransa’daki ekolojik dönüşümü karşılaştırmalı analize tabii tuttuğu çalışmalarında bu durumu “hiçbir şeyin değişmemesi için dönüşüm” olarak yorumlamaktadırlar: Evrard, Fransa’daki dönüşümün direkt olarak enerji sektöründeki teknokratların yönlendirmeleriyle gerçekleştirildiğinin altını çizmektedir. Bu durumda, siyasilere ekoloji söylemini daha çok bu konuda hassas kesimlerin oylarını almaya yönelik bir strateji olarak kullandığı çıkarımı yapılabilir.

Son yıllarda özellikle genç seçmenler nezdinde ivme kazanan Yeşiller Hareketinin temsilcisi Jadot’nun programı ekoloji, sosyal, iktisadi ve siyasi konulara yer vermektedir. Ekolojik dönüşümü hızlıca tamamlayabilmek için yılda 15 milyar Euro’luk bir bütçe öngörmektedir. Elektrik İdaresini kamulaştırarak yenilenebilir enerjiyi öncelemek, gençlere tüm Fransa’da ücretsiz dolaşım hakkı sunmak ve konutları yenileyerek faturaları azaltmak ekolojik dönüşümün ana hatlarını oluşturmaktadır. Bununla beraber tarımda %100 organik üretim sağlamak, 650 bin yeni öğretmen ataması, maaşların artırılması, kreşlerin artırılması, kültürel faaliyetlere ayrılan bütçenin 1 milyar Euro’ya çıkarılması, asgari ücretin 1500 Euro’ya yükseltilmesi, beş yılda 700 bin ek sosyal konut inşası, organik gıdadaki KDV’nin sıfıra indirilmesi ve vatandaşlara 400 Euro’luk enerji çeki verilmesi Jadot’nun ekonomik hedefleri arasındadır. Hidalgo gibi güvenlik meselesi Jadot’nun da programında yer verdiği konulardan birisidir. Kadına şiddetle sıfır tolerans politikasıyla mücadele etmeyi vaat ederken polis sayısını da artırarak kimlik kontrollerini sıkılaştıracağını söylemektedir. Diğer taraftan, radikal solcuların programlarından ayrılan bir husus olarak Jadot’nun uluslararası sivil toplum örgütleriyle sıkı ilişkilere sahip olduğu vurgulanmaktadır. 2009’dan bu yana Yeşiller Partisi’nden AB parlamentosunda vekillik görevini icra eden Jadot serbest ticaret antlaşmalarına karşı çıkarak ekoloji konusunda tüm Avrupa’da ortak bir politika uygulanması için mücadele etmektedir. (CNCCEP, 2022)

Adayların siyasî programları, Stein Rokkan ve Martin Lipset’in (1967) Avrupa toplumları üzerine geliştirdiği sosyal bölünmeler (*cleavage*) teorisine yakın bir görünüm sergilemektedir. Lipset ve Rokkan tarihi bir analizle 16. ve 17.yy’daki reform hareketlerinin sonrasında 1789 Fransız Devrimi’nin, akabinde 19.yy. Endüstri Devrimi’nin ve 1917 Rus Devrimi’nin sonuçları üzerinden sosyal bölünmelerin ekonomi ve kültür üzerinden merkez-çevre hareketlerinin ideolojik yapılanmalarını anlamaya çalışmaktadırlar. Merkezdeki bölünmelerde iktisadî manada emek ve mülkiyet kavramları önem kazanırken kültürel boyutta devlet-kilise çatışması sosyal ayrımların oluşmasını tetiklemiştir. Çevresel hareketler ise kırsal/kent ayrımı noktasında ekonomik dinamikleri belirlerken bunun kültürel tabana yansımaları etnik ve dilsel çatışmalar üzerinden gerçekleşmiştir. Bu modelden hareketle, adayların kampanyalarında ekonomik

ve kültürel değerler üzerinden nasıl siyaset geliştirdiği daha rahat anlaşılabilir. Radikal sağ ve sağ adayların programları net bir şekilde kültürel değerleri vurgularken iktisadi vaatler ikinci planda kalmaktadır. Bu adayların seçim stratejileri güvenlik eksenli olarak göçmen meselesi ve İslam düşmanlığı üzerinden medeniyetçi bir tavır sergilemektedir. Buna karşın radikal sol ve sol partiler iktisadi konulara daha fazla değinmektedirler. Kültürel değerler radikal sağ ve sağ adayların programına nazaran daha az yer almaktadır.

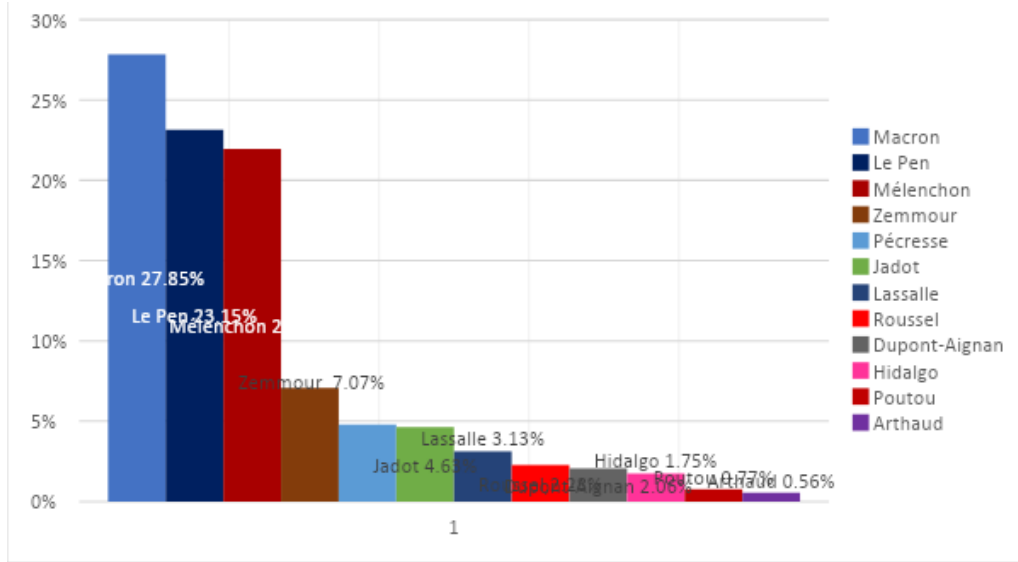
Diğer taraftan radikal sol ve radikal sağ adayların izlediği popülist kampanyalar genel olarak diğer adayların siyasi programlarını da şekillendirmiştir. Yukarıda da incelendiği üzere sağ ve sol blok homojen iki ayrı kanat olarak düşünüldüğünde bloklar içerisinde oluşturulan seçim stratejilerindeki geçişkenlik aşikârdır. Burada, Marine Le Pen'in fikirleri sağ kanatın seçim programlarını etkilerden Mélenchon'un savunduğu siyaset de sol cenahın seçim programlarını etkilemiştir zira tablo 1'de de gösterildiği üzere söz konusu siyasiler 2017'den bu yana siyasi münakaşalara yön vererek seçimlerin akıbetini belirlemektedirler. Bu şema içerisindeki istisna 2017 seçimlerinde Macron faktörü olarak ortaya çıkmıştır. Macron'un 2017 seçimlerini kazanması esasen Fillon skandalı ile direkt olarak ilintilidir. Merkez sağın favori adayı Fillon'un yolsuzluk skandalı Macron'un ikinci tura kalarak Le Pen'e karşı seçimlerden galip çıkmasını sağlamıştır. Aslında, Fransızlar direkt olarak Macron'a değil Le Pen'e karşı Macron'a oy vermektedir. 2022 seçimlerinde de merkez sağın aday olarak Pécresse'yi göstermesi Macron'un Le Pen'e karşı tekrar seçimleri rahat bir şekilde almasını sağlamıştır. Bu siyasi şemaya itiraz eden seçmenler ise oy vermeme eğilimi göstererek ya da beyaz oy kullanarak durumu protesto etmektedirler. Seçim sonuçları da bu olguyu kanıtlar niteliktedir:

7. 2022 Fransa Başkanlık Seçimleri Sonuçlarının Seçim Programları Üzerinden Değerlendirilmesi

Tablo 4'te de görüldüğü üzere Fransa'da 2022 Başkanlık Seçimlerinin ilk turunda sağ blok geçerli oyların %50'sinden fazlasını alabilmiştir (Macron dahil, bkz: tablo 5). Söz konusu sonuçlar radikal sağ ve sağ adayların sosyokültürel unsurlar üzerine yaptığı seçim stratejisinin seçimde daha fazla karşılık bulduğunu göstermektedir. Ancak bir diğer önemli husus da oy vermeye gitmeyenlerin oranıdır. 2022 seçimlerinin ilk turunda bu oran %26,31 olarak kaydedilmiştir. Bu oran 2017'de %22,23 iken, 2012'de %20,52 olarak gerçekleşmiştir (bkz: tablo 6). Esasen seçimlere katılmama olgusu apolitizmle ilgili olmayıp, bilinçli bir seçmen davranışını yansıtmaktadır. Anne Muxel, Fransa'daki katılım sorununu yeni bir siyasî tutum olarak değerlendirmektedir. Siyasetin kurumsallaşmış yapısının nispeten zayıflaması, seçmenlerin beklenti ve tercihlerinin bireyselleşmesi, oy vermeme gibi bir seçmen davranışına dönüşmüştür. Yani oy vermeme aslında apolitik bir davranışın sonucu değil, aksine oldukça politik bir duruştur. Bunun yanında, gösteri ve toplantı hakkı, protestolar, yürüyüşler ve imza toplama gibi diğer katılım formları bireylerin daha sık başvurduğu siyasî mekanizmalar haline gelmektedir. Sivil toplumun rolü kuvvetlenerek klasik katılım modellerinin yerini almaktadır. Dolayısıyla, seçimlere katılım oranlarının düşük

kalmasının nedenleri hem kolektif hem de bireysel bir karakter taşımaktadır (Muxel, 2007, s. 47–48).

Tablo 4: 2022 Başkanlık Seçimlerinin İlk Tur Sonuçları - %

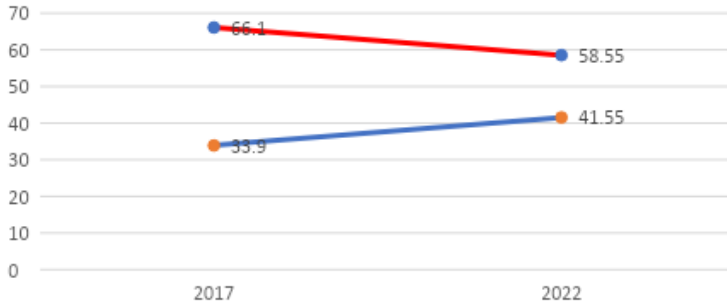
Ipsos araştırmasına (Teinturier ve Doridot, 2022) göre 2022 seçimlerine katılmayanların profili cinsiyet, sosyoekonomik durum ve yaş bakımından incelendiğinde şu sonuçlar öne çıkmaktadır: Erkekler %30 katılmama oranıyla kadınlardan (%26) daha fazla sandığa ilgisiz kalmışlardır. Yaş açısından bakıldığında ise 18-24 yaş arası grup %41 oranında seçimlere katılmamıştır. 35 yaşın altındaki her 10 seçmenden dördü sandığa gitmemiştir. Muxel'e göre bu durum, mevcut siyasetin gençlere gelecek vaat etmemesiyle açıklanmaya çalışılsa da esasen gençlerin artık oy verme dışındaki farklı katılım biçimlerini benimsemesiyle de yakından alakalıdır. Zira Mélenchon gibi sosyal medyayı oldukça aktif kullanan adaylara oy vermeyi tercih etmektedirler (Journal du Dimanche, 2022).

Diğer taraftan katılmama oranı sosyoekonomik açıdan homojen bir görüntü sergilemektedir. Üst ve orta düzey meslek sahipleri, çalışanlar ve işçiler arasındaki oy vermeme oranı ortalama %32 civarındadır. Sosyoekonomik kategorinin istisnasını emekliler oluşturmaktadır. Buna göre emekliler seçimlere %84 oranında katılım sağlamaktadır. Yaş kriteri değerlendirmeye alındığında 60-69 yaş arası sandığa gitme oranı %80, 70 yaş ve üstünde ise %85 olarak gerçekleşmiştir (Teinturier ve Doridot, 2022). Bu sonuçlar Anne Muxel'in argümanlarını doğrular niteliktedir, zira emekli ve 60 yaş üstü sosyal gruplar geleneksel olarak oy vermeye daha fazla özen göstermektedirler.

Seçimlere katılım oranlarının düşmesi adayların aldığı oyların meşruiyetini de etkileyen bir husustur. Beyaz oylar, geçersiz oylar ve oy vermeyenlerin oranlarının toplamı 2022 Başkanlık

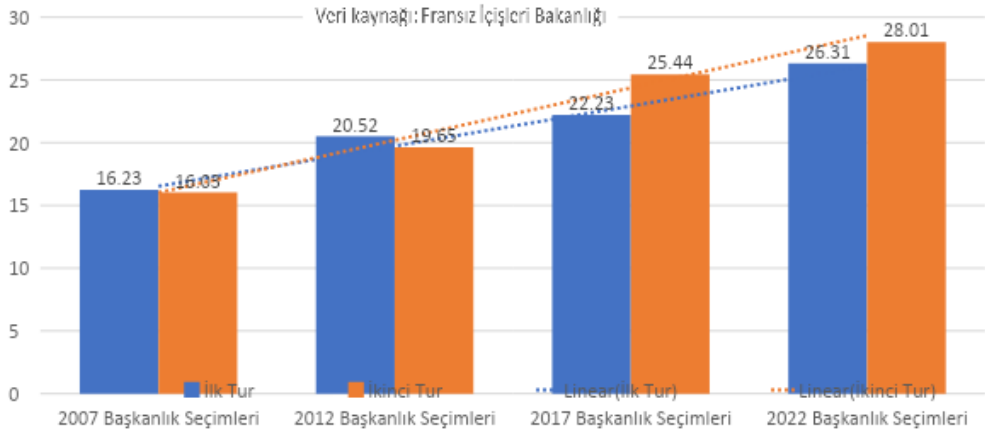
seçimlerinin ilk turunda %27,94'e tekabül etmektedir. Bu oran geçerli oylarla birlikte tekrar hesaplandığında Macron'un elde ettiği oy oranı %20,07'e, Le Pen'in %16,69'a, Mélenchon'un ise %15,82'ye düşmektedir. İkinci tur sonuçları itibariyle bu tablo daha da kötü bir sonuç vermektedir. Buna göre tekrar Macron-Le Pen düellosuna oy vermeyi reddedenlerin oranı %28,01 olarak gerçekleşmiştir. Macron %58,55 olarak tekrar başkan seçilirken Le Pen ise %45,41 ile tarihi bir skor elde etmiştir (bkz: tablo 5). Bu sonuçlar katılmayanların oranlarıyla tekrar hesaplandığında Macron'un yalnızca %38,50 ile göreve geldiği görülmektedir. Bu oranla Macron, V. Cumhuriyet tarihinin en az oyla Cumhurbaşkanı olmuş siyasi haline gelmiştir.

Tablo 5: Macron ve Le Pen'in 2017-2022 Başkanlık Seçimleri İkinci Turundaki Siyasi Performansları (%)

Veri kaynağı: Fransız İçişleri Bakanlığı

Tablo 6: 1. ve 2. Tur Sonuçlarına Göre 2007-2022 Başkanlık Seçimlerine Katılma Oranı (%)

Aday programları ve seçim sonuçları üzerinden çalışmanın giriş kısmında belirtilen hipotezlerin doğrulanmasına gelince, ilk olarak Macron'un oy kaybederek de olsa tekrar seçilmesi seçmenlerin bir kısmının ikna edici siyaset üretemeyen sağ ve sol adaylara oy vermeyerek ilk ve ikinci turda Macron'dan yana tercih kullanmalarını destekler niteliktedir. İkinci turda Macron'un seçilmesi Le Pen'e karşı baraj siyasetinin doğal bir sonucudur. İkinci olarak, benzer durum radikal sağ ve radikal sol adayların oylarının da artmasına neden olmuştur. Le Pen ve Mélenchon'un popülist stratejeleri seçmenlerde karşılığını bulmuşken, sağ ve sol adayların ortaya koyduğu politikalar seçmenlerde ilgi uyandıramamıştır. Üçüncü nokta ise oy kullanmama eğiliminin artık siyasi bir tutum haline gelmesidir. Tablo 6'daki veriler bu hipotezi desteklemektedir. Ancak çalışmaya konu edilen seçim sonuçları ve aday programları, seçmen profilinin direkt olarak belirlenmesinde yeterli değildir. Bu nokta daha geniş kapsamlı bir çalışmanın konusu olabilecektir.

8. Sonuç

Bu çalışmada 2022 Fransa Başkanlık seçimlerinden hareketle Fransız siyasetinde öne çıkan radikal sağ ve radikal sol akımların popülist stratejileri incelenmiştir. 2017 seçimleri öncesinden bu yana, klasik manada sağ ve sol ideolojilerin ülkede yapısal nitelik kazanmış sosyal, siyasi ve ekonomik sorunlara etkili çözümler sunamamaları radikal sağ ve radikal sol partilerin siyasette daha fazla alan kazanmalarına neden olmuştur. Çalışmada incelenen seçim sonuçları bu argümanı doğrular niteliktedir. Seçmenlerin bir kısmı çözümü radikal partilerde ararken diğer bir kısım seçmenin genel ülke siyasetini tamamen radikal sağ ya da radikal sol partilere teslim etmek istememesi, Macron'un birçok iktisadi probleme rağmen üst üste seçim kazanmasını sağlamıştır. Öyle ki, 2022 seçim çalışmaları çerçevesinde Macron yalnızca bir defa televizyona çıkarak, bir ziyaret ve iki de miting gerçekleştirerek (Alix, 2022) rahat bir şekilde tekrar başkanlığa seçilmiştir. Üçüncü bloktaki seçmen davranışı ise seçimlere katılmama olarak belirmiştir. Seçimlere katılımdaki düşüklük yerel seçimlerde daha fazla olmakla beraber 2007'den bu yana başkanlık seçimlerinde doğrusal bir artış göstermektedir.

Batı demokrasilerinde sıklıkla görülen seçimlere katılmama olgusu, siyasi davranışlar açısından bir dönüşüme işaret etse de seçim sonuçlarının meşruiyeti açısından önemli bir sorun yaratmaktadır. Temsili demokrasinin en geleneksel enstrümanı olan seçimler siyasi meşruiyetin anahtarı niteliğindedir. Zira seçim sonuçlarıyla elde edilen meşruiyet siyasi sistemin istikrarını doğrudan etkilemektedir. Batı demokrasilerinde katılmama sorunu temsili demokrasiyi, siyasi meşruiyeti ve siyasi sistemlerin istikrarını tehlikeye atacak bir boyuta gelmektedir. Bu çerçevede, birçok batı ülkesinde merkez akımlarda aradığını bulamayan medyan seçmenin giderek radikal sağa kayması aşırı ideolojileri temsil eden aktörlerin yükselmesine neden olmaktadır. Örneğin, Almanya'da Alternative für Deutschland (AfD)'in yükselişi 2021'de Hür Demokrat Parti (FDP), Yeşiller Partisi ve Sosyal Demokrat Parti'nin (SPD) üçlü koalisyon yaparak hükümet kurmasına neden olmuştur. 2022'de İtalya parlamento seçimlerinde yaşanan yaklaşık yüzde 37'lik katılmama oranı, post-faşist aşırı milliyetçi Giorgi Meloni'nin seçimleri kazanarak başbakan seçilmesini sağlamıştır. Zira İtalya'da 2018 seçimlerine nazaran katılmama oranı %9 artmıştır. Fransa'da da

katılmama oranı Macron'un V. Cumhuriyet tarihinin en az oyla göreve gelen başkanı olmasına yol açmıştır.

Merkez sağ ve merkez sol blok kendilerini yeni politik çizgiler etrafında şekillendiremezse bu durumun devam edeceği söylenebilir. Burada gözlemlenen siyaset üretmemesi sorunu, merkez akımların radikal ideolojide siyaset yapan popülist liderleri taklit etmesinin bir sonucudur. 2022 seçim sonuçları itibarıyla bu sorunu sağ siyasilere göre daha iyi kavrayan sol blok, Mélenchon'un üçüncü tur olarak nitelendirdiği Haziran 2022'de gerçekleşen Parlamento seçimlerinde Mélenchon ile ittifak yapmıştır. Yeni Halkçı Sosyal-Çevre Birliği altında birleşen radikal sol ve solcu gruplar parlamentoda çoğunluğu yakalayarak Başbakanlık koltuğunu almayı hedeflediyse de Macron'un partisi seçimleri birinci olarak tamamlamıştır. Ancak salt çoğunluğu sağlayamayan Borne hükümeti istediği yasaları kolayca geçirememektedir. Bunun sonucu olarak Fransa Anayasası'nın 49/3 maddesinde hükümete ayrıcalık olarak tanıdığı, yasa tasarılarının meclis gündemine taşınmadan direkt olarak senatoya gönderilmesini sağlayan madde, yeni yasama yılının başladığı Eylül ayından 2022 sonuna kadar dokuz defa kullanılmıştır. Buna karşın radikal sağ ve radikal sol partiler mecliste güven oylamasına başvurumaktadırlar. Her ne kadar Le Pen'in partisi radikal sol ve sol partilerin verdiği güven oylamasına katılıyorsa da UBP'nin istediği güven oylamalarına sol blok destek vermemektedir. Borne hükümetinin güven oylamasından şimdiye kadar etkilenmemesinin nedeni Cumhuriyetçilerin Macron'un partisine destek vererek güven oylaması isteğinin reddedilmesini sağlamasıdır. Dolayısıyla Macron, sağ politikalarıyla ufak sağ partilerin desteğini alarak hükümet edebilmektedir. Ancak bu durum orta ve uzun vadede Fransız siyasetini radikal adayların baskın olduğu bir ortamda istikrarsızlığa sürükleyebilir. İstikrarsızlığı önleyebilmek ve temsili demokrasiye tekrar dinamizm kazandırmak için siyasi elitlerin daha fazla katılımcı mekanizma tesis etmeleri gerekmektedir. Vatandaş inisiyatif referandumunun yasallaştırılması, beyaz oya anayasal bir statü verilmesi ve birden fazla seçim yetkisinin (cumul des mandats) kısıtlanması Fransa genel siyasetinin daha fazla rekabete açılarak daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlayabilir.

Kaynakça

- Actu.fr. (2018). Trois ans après la fin d'Autolib à Paris, un millier de voitures électriques attendent une seconde vie | Actu Paris. Retrieved 21 November 2022, from https://actu.fr/ile-de-france/paris_75056/trois-ans-apres-la-fin-d-autolib-a-paris-un-millier-de-voitures-electriques-attendent-une-seconde-vie_40061230.html
- ALIX, L. B., avec Erwan. (2022, April 2). Présidentielle: Meetings, visites... Où les candidats sont-ils allés séduire des électeurs ? Retrieved 26 May 2022, from Ouest-France.fr website: <https://www.ouest-france.fr/elections/presidentielle/cartes-presidentielle-meetings-visites-ou-les-candidats-sont-ils-alles-seduire-des-electeurs-8015b2fc-b184-11ec-9a7f-742a0ff31324>
- Ayktut, S. C., & Evrard, A. (2017). Une transition pour que rien ne change? Changement institutionnel et dépendance au sentier dans les « transitions énergétiques » en Allemagne et en France. *Revue internationale de politique comparée*, 24(1-2), 17-49. Cairn.info. <https://doi.org/10.3917/ripc.241.0017>

- Baloge, M., & Hubé, N. (2022). How populist are populist parties in France? Understanding parties' strategies within a systemic approach. *European Journal of Cultural and Political Sociology*, 9(1), 62–82. <https://doi.org/10.1080/23254.823.2021.2016455>
- Bernhard, L., & Kriesi, H. (2019). Populism in election times: A comparative analysis of 11 countries in Western Europe. *West European Politics*, 42(6), 1188–1208. <https://doi.org/10.1080/01402.382.2019.1596694>
- BFMTV. (2016, December 7). Macron en meeting: 'Je suis de gauche, c'est mon histoire, ma famille'. Retrieved 13 May 2022, from BFMTV website: https://www.bfmtv.com/politique/macron-en-meeting-je-suis-de-gauche-c-est-mon-histoire-ma-famille_AN-201.607.120076.html
- Bonansinga, D. (2022). Insecurity narratives and implicit emotional appeals in French competing populisms. *Innovation: The European Journal of Social Science Research*, 35(1), 86–106. <https://doi.org/10.1080/13511.610.2021.1964349>
- Bottomer, T. B. (1982). *Elites and Society*. London: Penguin Books.
- Brubaker, R. (2017). Between nationalism and civilizationism: The European populist moment in comparative perspective. *Ethnic and Racial Studies*, 40(8), 1191–1226. <https://doi.org/10.1080/01419.870.2017.1294700>
- Canovan, M. (1981). *Populism*. New York: Harcourt Brace Jovanovich.
- Canovan, M. (1999). Trust the People! Populism and the Two Faces of Democracy. *Political Studies*, 47(1), 2–16. <https://doi.org/10.1111/1467-9248.00184>
- Cervera-Marzal, M. (2021). Introduction. In *Sciences humaines. Le populisme de gauche* (pp. 5–9). Paris: La Découverte. Cairn.info. Retrieved from <https://www.cairn.info/le-populisme-de-gauche—978.234.8054921-p-5.htm>
- CNCCEP. (2022). *Les candidats*. Fransa İçişleri Bakanlığı. Retrieved from <https://www.cnccep.fr/candidats.html>
- Conseil constitutionnel. (2022). Comment est fixée la date d'envoi des parrainages? – Conseil constitutionnel présidentielle 2022. Retrieved 10 May 2022, from <https://presidentielle2022.conseil-constitutionnel.fr/les-candidats/parrainer-un-candidat/comment-est-fixee-la-date-d-envoi-des-parrainages.html>
- Darrigrand, M. (2022). Présidentielle 2022: Une boussole des mots. *Études, Janvier*(1), 33–44. Cairn.info. <https://doi.org/10.3917/etu.4289.0033>
- Demertzis, N. (2019). Populisms and Emotions. In P. Cossarini & F. Vallespin (Eds.), *Populism and Passions: Democratic Legitimacy after Austerity*. New York: Routledge.
- Deront, E., Evrard, A., & Persico, S. (2018). Tenir une promesse électorale sans la mettre en œuvre. Le cas de la fermeture de Fessenheim. *Revue française de science politique*, 68(2), 265–289. Cairn.info. <https://doi.org/10.3917/rfsp.682.0265>
- Emmanuel Macron [@emmanuelmacron]. (2016, August 30). Aujourd'hui, le vrai clivage, il est entre le repli et l'ouverture, entre les conservateurs et les progressistes. [Tweet]. Retrieved 13 May 2022, from Twitter website: <https://twitter.com/emmanuelmacron/status/770.687.985499136000>
- Féré, V. (2022). L'élection présidentielle et la polarisation majoritaire aux extrêmes. *Commentaire, Numéro 179*(3), 541–548. Cairn.info. <https://doi.org/10.3917/comm.179.0541>
- Fondation Abbé Pierre. (2021). *L'État du mal-logement en France 2021* (No. 26). Fondation Abbé Pierre.
- France 24. (2022, April 13). Le Pen wants France out of NATO integrated command, backs NATO-Russia links. Retrieved 16 November 2022, from France 24 website: <https://www.france24.com/en/france/20220413-le-pen-wants-france-out-of-nato-integrated-command-backs-nato-russia-links>

- France 24 & AFP. (2022). Présidentielle: Marine Le Pen et ric Zemmour obtiennent leurs 500 parrainages. Retrieved 10 May 2022, from France 24 website: <https://www.france24.com/fr/france/20220301-pr%C3%A9sidentielle-marine-le-pen-et-%C3%A9ric-zemmour-obtiennent-leurs-500-parrainages>
- Fransa İileri Bakanlığı. (2017). Résultats de llection présidentielle 2017. Retrieved 27 April 2022, from Http://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Presidentielles/elecresult__presidentielle-2017 website: http://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Presidentielles/elecresult__presidentielle-2017
- Fransa İileri Bakanlığı. (2022). Election présidentielle 2022. Retrieved 27 April 2022, from <https://www.resultats-elections.interieur.gouv.fr/presidentielle-2022/FE.html>
- Garric, A., & Mandard, S. (2021, February 3). « L'affaire du siècle »: L'Etat condamné pour « carences fautives » dans la lutte contre le réchauffement climatique. *Le Monde.fr*. Retrieved from https://www.lemonde.fr/planete/article/2021/02/03/climat-l-etat-condamne-pour-carences-fautives-dans-l-affaire-du-siecle_6068613_3244.html
- Gendron, G. (2017). Macron  Bercy: « Comme De Gaulle, je choisis le meilleur de la gauche, le meilleur de la droite, et même le meilleur du centre ». Retrieved 13 May 2022, from Libération website: https://www.liberation.fr/politiques/2017/04/17/macron-a-bercy-comme-de-gaulle-je-choisis-le-meilleur-de-la-gauche-le-meilleur-de-la-droite-et-meme-_1563330/
- Global News. (2016). 'We'll be one people, under one god, saluting one American flag': Trump | Watch News Videos Online. Retrieved 2 May 2022, from Global News website: <https://globalnews.ca/video/2935104/well-be-one-people-under-one-god-saluting-one-american-flag-trump/>
- Guez, A. (2022, April 11). 'Qu'il retourne en Afrique!': Ce qu'il s'est dit dans l'hémicycle de l'Assemblée nationale ce jeudi. Retrieved 30 December 2022, from BFMTV website: https://www.bfmtv.com/politique/parlement/qu-il-retourne-en-afrique-ce-qu-il-s-est-dit-dans-l-hemicycle-de-l-assemblee-nationale-ce-jeudi_AN-202.211.040047.html
- Hajjat, A., & Mohammed, M. (2016). *Islamophobie. Comment les élites françaises fabriquent le « problème musulman »*. Paris: La Découverte. Cairn.info. Retrieved from <https://www.cairn.info/islamophobie-comment-les-elites-francaises—978.270.7189462.htm>
- Holcombe, R. G. (Ed.). (2018). Interest Groups and Political Exchange. In *Political Capitalism: How Economic and Political Power Is Made and Maintained* (pp. 72–96). Cambridge: Cambridge University Press. Cambridge Core. <https://doi.org/10.1017/978.110.8637251.005>
- Homeland Security. (2017). Executive Order 13780: Protecting the Nation From Foreign Terrorist Entry Into the United States Initial Section 11 Report | Homeland Security. Retrieved 2 May 2022, from <https://www.dhs.gov/publication/executive-order-13780-protecting-nation-foreign-terrorist-entry-united-states-initial>
- Insee. (2022). *En 2021, le dficit public slve  6,5 % du PIB, la dette notifiée à 112,9 % du PIB*. Paris: Insee.
- Journal du Dimanche. (2022). Présidentielle: « Il y a un vrai décrochage de la participation des jeunes ». Retrieved 26 May 2022, from Lejdd.fr website: <https://www.lejdd.fr/Politique/presidentielle-il-y-a-un-vrai-decrochage-de-la-participation-des-jeunes-4105730>
- Le Figaro & AFP. (2022). « Aucun enseignant ne débutera sa carrière sous 2000 euros nets mensuels », promet Emmanuel Macron. Retrieved 22 November 2022, from <https://www.lefigaro.fr/social/aucun-enseignant-ne-debutera-sa-carriere-sous-2000-euros-nets-mensuels-promet-emmanuel-macron-20220825>

- Lefebvre, R. (2022). Que sont devenus les partis-mouvements ? La France insoumise et La République en marche depuis 2017. *Espri, Janvier-Février*(1-2), 167–178. Cairn.info. <https://doi.org/10.3917/espri.2201.0167>
- Liogier, R. (2018). Populisme liquide dans les démocraties occidentales. In *État du monde. Le retour des populismes* (s. 39–48). Paris: La Découverte. Cairn.info. <https://doi.org/10.3917/dec.badie.2018.02.0039>
- Lipset, S. M., & Stein, R. (1967). *Party Systems and Voter Alignments: Cross-National Perspectives*. New York: Free Press.
- Manent, P. (2022). Vers une dépolitisation de la France. *Commentaire, Numéro 178*(2), 414–416. Cairn.info. <https://doi.org/10.3917/comm.178.0414>
- Marine Le Pen [@mlp_officiel]. (2016, October 16). 'Je veux supprimer le mariage homosexuel et le remplacer par un PACS amélioré.' #BFMPolitique [Tweet]. Retrieved 2 May 2022, from Twitter website: https://twitter.com/mlp_officiel/status/787.604.694470459392
- Marine Le Pen [@MLP_officiel]. (2022a, April 14). Il est possible de réformer l'Union européenne de l'intérieur et de la faire évoluer vers plus de protection des peuples: Le Frexit n'est nullement mon projet. <https://mlafrance.fr> <https://t.co/M49fHaO5RL> [Tweet]. Retrieved 16 November 2022, from Twitter website: https://twitter.com/MLP_officiel/status/151.455.1495529746432
- Marine Le Pen [@MLP_officiel]. (2022b, April 15). Je ne retirerai aucun droit aux Français. Le mariage pour tous est et restera un acquis si je suis élue Présidente de la République. <https://t.co/aJ44czowq3> [Tweet]. Retrieved 2 May 2022, from Twitter website: https://twitter.com/MLP_officiel/status/151.492.4217631969284
- Martigny, V. (2017). Chapitre 2—À gauche, la fin de la synthèse social-démocrate. In *Chroniques électorales. Le vote disruptif* (s. 43–58). Paris: Presses de Sciences Po. Cairn.info. <https://doi.org/10.3917/scpo.perri.2017.02.0043>
- Martin, C. (2022). 'Ce n'est pas une possibilité': Marine Le Pen assure qu'Éric Zemmour n'intégrera pas son équipe. Retrieved 21 November 2022, from BFMTV website: https://www.bfmtv.com/politique/elections/presidentielle/ce-n-est-pas-une-possibilite-marine-le-pen-assure-qu-eric-zemmour-n-integrera-pas-son-equipe_AN-202.204.120254.html
- Martin, P. (2022). L'élection présidentielle des 10 et 24 avril 2022. *Commentaire, Numéro 178*(2), 297–308. Cairn.info. <https://doi.org/10.3917/comm.178.0297>
- Mény, Y., & Surel, Y. (Eds.). (2002). *Democracies and the Populist Challenge*. New York: Palgrave.
- Mudde, C. (2004). The Populist Zeitgeist. *Government and Opposition*, 39(4), 541–563. Cambridge Core. <https://doi.org/10.1111/j.1477-7053.2004.00135.x>
- Mudde, C., & Rovira Kaltwasser, C. (2013). Exclusionary vs. Inclusionary Populism: Comparing Contemporary Europe and Latin America. *Government and Opposition*, 48(2), 147–174. Cambridge Core. <https://doi.org/10.1017/gov.2012.11>
- Muxel, A. (2007). L'abstention: Déficit démocratique ou vitalité politique ? *Pouvoirs*, 120(1), 43–55. Cairn.info. <https://doi.org/10.3917/pouv.120.0043>
- Perrineau, P. (2017a). Chapitre 20—L'avenir compliqué de la droite. In *Chroniques électorales. Le vote disruptif* (s. 319–328). Paris: Presses de Sciences Po. Cairn.info. <https://doi.org/10.3917/scpo.perri.2017.02.0319>
- Perrineau, P. (2017b). *Le vote disruptif. Les élections présidentielle et législatives de 2017*. Paris: Presses de Sciences Po. Cairn.info. Retrieved from <https://www.cairn.info/le-vote-disruptif—978.272.4621655.htm>

- Perrineau, P. (2021a). *Chapitre premier. La nature du phénomène*. In *Que sais-je ?* (s. 5–48). Paris cedex 14: Presses Universitaires de France. Cairn.info. Retrieved from <https://www.cairn.info/le-populisme—978.213.0816539-p-5.htm>
- Perrineau, P. (2021b). *Chapitre IV. L'avenir: Le populisme et la question démocratique*. In *Que sais-je ?* (s. 108–123). Paris cedex 14: Presses Universitaires de France. Cairn.info. Retrieved from <https://www.cairn.info/le-populisme—978.213.0816539-p-108.htm>
- Public Sénat. (2022). *Éric Zemmour appelle à voter pour Marine Le Pen malgré « ses désaccords »*. Retrieved from https://www.youtube.com/watch?v=hym7_gMGCRw
- Quatremer, J. (2022). Avec Jean-Luc Mélenchon, la gauche pro-européenne en voie de disparition. Retrieved 16 November 2022, from Libération website: https://www.liberation.fr/international/europe/avec-jean-luc-melenchon-la-gauche-pro-europeenne-en-voie-de-disparition-20220427_5KWRY7WW7JBY7AN32RYUWXI5B4/
- Rachman, G. (2022, April 21). Le Pen, patriots and the anti-globalist movement. Retrieved 27 April 2022, from <https://www.ft.com/content/934e63d3-85d2-4a4f-b3d5-813e1b9428ee>
- Redaction Nr (Director). (2013). *Marine Le Pen en Touraine: 'je suis populiste'*. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=psA64ZfTib0>
- Rosanvallon, P. (2020). *Le siècle du populisme: Histoire, théorie, critique*. Paris: Seuil.
- Saget, J. (2021). Le livre d'Éric Zemmour vendu à 164.983 exemplaires en trois semaines. Retrieved 21 November 2022, from BFMTV website: https://www.bfmtv.com/politique/le-livre-d-eric-zemmour-vendu-a-164-983-exemplaires-en-trois-semaines_AN-202.110.080243.html
- Schmidt, V. A. (2008). Discursive Institutionalism: The Explanatory Power of Ideas and Discourse. *Annual Review of Political Science*, 11(1), 303–326. <https://doi.org/10.1146/annurev.polisci.11.060.606.135342>
- Schmidt, V. A. (2022). The discursive construction of discontent: Varieties of populist anti-system ideas and discursive interactions in Europe. *Journal of European Integration*, 44(2), 165–182. <https://doi.org/10.1080/07036.337.2022.2032019>
- Şenol Arslantaş, D. (2020). Fransada Değişen Siyasal Paradigma Çerçevesinde Radikal Solun Yükselişi. *Journal*, 8(1), 1–26.
- Shapiro, M. J. (1990). Strategic Discourse/Discursive Strategy: The Representation of 'Security Policy' in the Video Age. *International Studies Quarterly*, 34(3), 327–340. JSTOR. <https://doi.org/10.2307/2600573>
- Surel, Y. (2019). How to stay populist? The Front National and the changing French party system. *West European Politics*, 42(6), 1230–1257. <https://doi.org/10.1080/01402.382.2019.1596693>
- Taggart, P. (2004). Populism and representative politics in contemporary Europe. *Journal of Political Ideologies*, 9(3), 269–288. <https://doi.org/10.1080/135.693.1042000263528>
- Taguieff, P.-A. (1997). Le populisme et la science politique du mirage conceptuel aux vrais problèmes. *Vingtième Siècle. Revue d'histoire*, 56(1), 4–33. <https://doi.org/10.3406/xxs.1997.4489>
- Taguieff, P.-A. (2012a). Définir le populisme. In *Débats. Le nouveau national-populisme* (pp. 39–43). Paris: CNRS Éditions. Cairn.info. Retrieved from <https://www.cairn.info/le-nouveau-national-populisme—978.227.1072702-p-39.htm>
- Taguieff, P.-A. (2012b). *Le nouveau national-populisme*. Paris: CNRS Éditions. Cairn.info. Retrieved from <https://www.cairn.info/le-nouveau-national-populisme—978.227.1072702.htm>
- Teinturier, B. (2017). Chapitre 1—L'inédite (et dernière ?) primaire de la droite et du centre. In *Chroniques électorales. Le vote disruptif* (s. 23–42). Paris: Presses de Sciences Po. Cairn.info. <https://doi.org/10.3917/scpo.perri.2017.02.0023>

- Teinturier, B., & Doridot, J.-F. (2022). *Présidentielle 2022: Sociologie des électorats et profil des abstentionnistes*. 20.
- Wieviorka, M. (1990). Les bases du national-populisme. *Le Débat*, 61(4), 32–37. Cairn.info. <https://doi.org/10.3917/deba.061.0032>
- Yıldırım, G. E. (2021). Fransa'da Bölgeleşme Süreci: Reformlar ve Seçimler Üzerinden Bir Değerlendirme. *Amme İdaresi Dergisi*, 54(3), 119–154.

Main Dynamics of the 2022 French Presidential Elections: Populism

Galip Emre YILDIRIM*

The recent French Presidential election, which took place in April 2022, was a turning point for French politics for many reasons. The results of this election clearly showed that the political transformation that started in 2017 in France has now consolidated. The transformation in question is directly related to the fact that the political preferences of Emmanuel Macron, who was elected as president in 2017, does not fit into either right-wing politics or left-wing ideology. This transformation is explained as a normal result of the disruptive vote phenomenon, which means a destructive, fragmenting vote. According to Pascal Perrineau (2017, s.16), Macron's 2017 election strategy can be described through this concept. For him, Macron's République en Marche Party (Republic on the Move) emerged in French politics as an element that shook the entire political system.

The re-election of Macron in 2022, which prioritizes right-wing policies, was not related to a successful political campaign. Macron's reelection can be considered as a result of the threshold policy against the radical right and radical left parties. On the one hand, Perrineau (2017a, s. 319) stated that the right parties had no meaningful success due to the political fragmentation. In fact, the increase in the votes of the radical right politician Marine Le Pen puts the future of the right in a controversial position (Teinturier, 2017). The failure of the left wing, on the other hand, according to Vincent Martigny's (2017, s.43) analysis, can be explained by the end of the synthesis of socialists and social-democrats, as the reason why the Socialist Party did not achieve success in 2017. This contributed to the increase in the votes of Macron, who followed an inclusive political strategy, and to Mélenchon's rise as a determinant figure of the French politics (Lefebvre, 2022, s. 175). As a result, the political divisions in France are moving to a new axis, leaving the classical right and left polarization that emerged after the 1789 French Revolution.

This new political axis continues its development through two new camps. Accordingly, nationalists and internationalists appear as two rising camps in French politics. These two formations, especially after the 2008 Economic Crisis, have come to play an important and sharp role not only in France but also in the political systems of other Western states such as USA, England, etc. According to the new political scheme, while nationalists define themselves

* Nantes Université, France, E-mail: gemreyildirim@gmail.com, ORCID: 0000-0001-7833-7146

as patriots, they accuse the groups that believe in the importance of international ties of being “globalists” (Taggart, 2004, s.274). Although Marine Le Pen’s *Rassemblement National* and Mélenchon’s *France Insoumise* are in opposing political camps, both leaders have adopted a similar discourse against international organizations, NATO, and European Union policies. While Le Pen opposes the Eurozone and NATO, Mélenchon clearly stated in his presidential program that France will unilaterally put an end to EU policies that are inconsistent with its national interests (France 24, 2022; Quatremer, 2022). On the other hand, the classical line of politics produced by the central parties does not arouse enough interest in the voters. As a result, while the radical right and radical left parties increase their votes, the abstentionism reaches a dimension that threatens the representative democracy and its institutions.

The 2022 French Presidential election is an example that fits perfectly into this scheme. Since the central right and left parties cannot produce policies that convince the voters, radical parties have been increasing their vote rates with populist strategies especially since 2017. Populism is a frequently encountered political phenomenon in representative democracies, as discussed theoretically in this study (Taggart, 2004). Although Mudde (2004) classifies populism among thin-centered ideologies, the strategies of populist parties and leaders in Western states have now become quite systematic, planned, analytical, and rational. As a result, this paper aimed to analyze the political strategy of the French presidential candidates with a particular focus on the populism studies.

The analysis of the 2022 presidential election in France is generally made after the election results are announced with less focus on the candidates’ programs. This paper aimed to fill this gap in the literature by analyzing the candidates’ programs. Accordingly, the study seeks to answer the following question: How has the populist strategy shaped the programs of the politicians who were candidates for the 2022 presidential elections? The hypothesis of this study is explained in three points: 1) The inability of the centre-right and centre-left parties to produce convincing politics since the 2017 elections enabled Macron to shift to the right from an unidentified political stance and to maintain his position at the presidential level. 2) Accordingly, some of the voters who have moved away from the centre-right and centre-left parties were looking for a solution in the radical right and radical left parties. This situation causes populism to become a common strategy in French politics because while populism is used as the main political instrument by Le Pen and Mélenchon, centre-right and centre-left parties also tend to resort to populist strategy. 3) The inability of the centre-right and centre-left to produce convincing politics has turned into two types of electoral behavior: some of the voters tend not to vote by protesting the presidential candidates, some of them assisted to electoral threshold for blocking radical ideologies. As a result, Macron, who did not show a clear ideological stance in 2017 and shifted to the right in 2022, can easily be elected president. While radical candidates turned populism into an electoral strategy as a thin ideology, the right and left candidates, who cannot produce convincing politics, also used populism as a discursive strategy in their programs.

The data for this study, were collected in accordance with the qualitative research methods to verify the hypotheses. The paper also examined the election results from a statistical perspective. Accordingly, the programs of the candidates participating in the 2022 elections were subjected to a comparative analysis. Therefore, the subject of the study was limited to the analysis of the candidates' programs. The candidates' programs were obtained from the Election Commission, which was established under the French Ministry of Interior and was responsible for the 2022 Presidential Elections (CNCCEP, 2022). The election results were obtained from the website of the French Ministry of Interior (2022), which is also an official source.